

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ

**Πανελλήνιος Σύλλογος
Θεματικού Φιλοτελισμού & Νεότητας**

Τριμηνιαίο φιλοτελικό & πολιτιστικό περιοδικό

Έτος 21^ο, Αρ. 83. Ιούλιος - Σεπτέμβριος 2020

“ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ”

Τριμηνιαία Περιοδική Έκδοση, Έτος 21^ο, Τεύχος 83^ο, Ιούλιος - Σεπτέμβριος 2020

Ιδιοκτήτης: ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΜΟΥ

Εκδότης-Διευθυντής: Π. Λεούσης

Συντακτική Επιτροπή: Π. Λεούσης, Δ. Βαρελάς

Αγίου Δημητρίου 12, 14452 Μεταμόρφωση.

Τηλ. 210 2825134, e-mail: p_leoussis@hotmail.com

www.thematic-philatelist.gr

Υπεύθυνος τυπογραφείου: “NO+ADO”, Κυριάκος Αλεξίου & Σια ΕΕ

Διανέμεται δωρεάν στα μέλη. Ετήσια Συνδρομή € 15. Εγγραφή € 5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

CONTENTS

Το γράμμα του προέδρου	1	Editorial	1
Ο Μεγάλος Πέτρος της Ρωσίας	2	Peter the Great of Russia	2
Η χειραψία	6	The Handshake	6
Η κρέμα σαντιγύ	7	The whipped cream	7
Το φλαμίνγκο	9	The flamingo	9
Η παπαρούνα	10	The poppy	10
Οι κάλτσες	12	The socks	12
Η πολέντα	15	The polenta	15
Το τροχόσπιτο	16	The caravan	16
Ο Θάνατος και η αποθέωση του Ηρακλή	18	Death and apotheosis of Hercules	18
Μίθρας και Μιθραϊσμός	19	Mithras and Mithraism	19
Πανδημία	20	The pandemic	20
Μπέρι-μπέρι	22	Berry-berry	22
“Η Χιονάτη και οι 7 νάνοι”	23	“Snow White and the 7 Dwarfs”	23
Βαν Γκογκ & Γκογκέν. 2 τραγικές προσωπικότητες	24	Van Gogh and Gauguin. Two tragic personalities	24
Το ποπκόρν	26	Popcorn	26
Αχ, αυτό το πλάνο: Ο Αρτοποιός	27	Thematic Plans: <i>The Baker</i>	27
Ο Ναός του Παναγιού Τάφου	28	The Temple of the Holy Sepulchre	28
“Ανοικτή Επιστολή”: <i>Εκδόσεις Πολωνών</i>		“Open Letter”: <i>Issues of Polish Officers</i>	
<i>Αξιωματικών Αιχμαλώτων Πολέμου (POW)</i>	30	<i>Prisoners of War (POW)</i>	30
Το λάχανο των Βρυξελλών	33	The Cabbage of Brussels	33
Περί του γαϊδάρου!	34	About the donkey!	34
“Η πορεία στην Ουάσιγκτον”	37	“The March on Washington for Jobs and Freedom”	37
Το αλεξικέραυνο	38	The Lightning Rod	38
Nicholas Winton. Ο σωτήρας 669 παιδιών	40	Nicholas Winton. The savior of 669 children	40
Νέες εκδόσεις γραμ/μυν Ελλάδας-Κύπρου	42	New stamp issues of Greece and Cyprus	42

Φωτογραφία εξωφύλλου: “Εικόνα που θα μας άρεσε να βλέπουμε συχνά”!

“THE THEMATIC PHILATELIST”

Quarterly Journal. Year 21th. No 83, July - September 2020

Owner: THE PANHELLENIC SOCIETY OF THEMATIC PHILATELY

Editor-Director: Pantelis Leoussis

Editorial Committee: P. Leoussis, D. Varelas

Address: 12, Agiou Dimitriou Str., GR-14452 Metamorphosi, Athens

Tel. +31- 210-2825134; e-mail: p_leoussis@hotmail.com

www.thematic-philatelist.gr

The journal is distributed gratis to the members

Annual subscription € 15. New members' subscription € 5

ΥΜΝΟΣ ΣΤΟ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

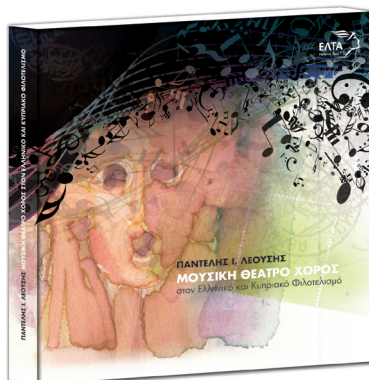
Λόγια & μουσική Π. Λεούση

Ύμνο για σένα θα τραγουδήσω, μικρό χαρτάκι χρωματιστό,
τις αρετές για να τιμήσω και για τα τόσα που σου χρωστώ.
Μικρό χαρτάκι, χάρη σε σένα γνώρισα φίλους, βρήκα χαρές,
γύρισα τόπους, κέρδισα επαίνους, ώρες εξαίσιες, μοναδικές.
Μ' έμαθες στην έρευνα, στην τάξη, μ' έκανες πιο πλούσιο, πιο σοφό.
Πάντοτε μη βρέξει και μη στάξει σ' είχα, με τσιμπίδι και φακό!
Μήνυμα αγάπης κ' αδελφοσύνης στον κόσμο στέλνεις, ενωτικό,
πρέσβη της γνώσης και της ειρήνης, μικρό χαρτάκι, σ' ευχαριστώ.
Μικρό χαρτάκι αγαπημένο, με συντροφεύεις από παιδί.
Στις αρετές σου κεντώ και υπαίνω γνώση για τέχνη κι αισθητική.
Με ταξιδεύεις σ' άγνωστους κόσμους, μόρφωσης, γνώσης, πολιτισμού.
Κοντά σου βρίσκω καινούργιους δρόμους, στιγμές γαλήνης και στοχασμού...

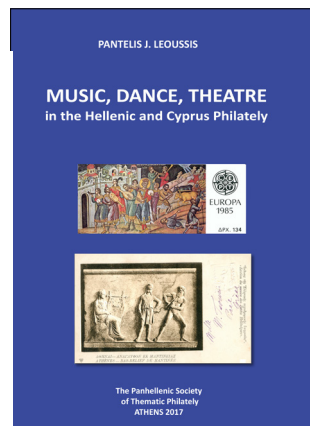
(Έκδοση του Συλλόγου μας)

BALKANFILA 2016 Χρυσό
ITALIA 2018 Μεγάλο Επίχρυσο

(Έκδοση Ελληνικών Ταχυδρομείων)

BALKANFILA 2016 Μεγάλο Επίχρυσο

(Έκδοση του Συλλόγου μας)

ITALIA 2018 Μεγάλο Επίχρυσο
EFIRO 2019 (Ρουμανία) Χρυσό

Ο "Θεματικός Φιλοτελιστής" έχει τιμηθεί με τα εξής μετάλλια:
EUROCUPRUM 2001 (Πολωνία) Χάλκινο, ΕΦΙΛΑ 2002 (Ελλάδα) Μεγάλο Αργυρό
TEMEX 2003 (Αργεντινή) Μεγάλο Αργυρό, BRNO 2005 (Τσεχία) Επάργυρο
JERUSALEM 2006 Αργυρό, BALKANFILA 2007 Μεγάλο Αργυρό, CHINA 2009 Αργυρό,
ANTVERPIA 2010 Αργυρό, BALKANFILA 2012 Μεγάλο Αργυρό, ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2013
Μεγάλο Αργυρό, ΚΥΠΡΟΣ -ΕΛΛΑΔΑ 2014 Μεγάλο Αργυρό, EFIRO 2019 Μεγάλο Επίχρυσο

**Το γεγονός που όλοι περιμένουμε
και όλοι υποστηρίζουμε!**

Επισκεφτείτε την ιστοσελίδα μας:
www.thematic-philatelist.gr

Προς τους φίλους αναγνώστες...

Αγαπητοί φίλοι.

Η συνεχώς εξελισσόμενη τεχνολογία των διαδικτύων και οι μεγάλοι περιορισμοί στις συγκεντρώσεις εξαιτίας του κορωνοϊού, μας έφεραν στο προσκήνιο μια νέα μορφή επικοινωνίας: την τηλεδιάσκεψη. Πολλές φιλοτελικές εταιρείες διεθνώς προσπαθούν να διατηρήσουν την επαφή μεταξύ των μελών τους μέσω τηλεδιασκέψεων, όπως κάνει με επιτυχία και η δική μας Ελληνική Φιλοτελική Εταιρεία. Είναι αξιέπαινες προσπάθειες που ασφαλώς και πετυχαίνουν σε κάποιο βαθμό το σκοπό τους.

Ωστόσο, καμία τηλεδιάσκεψη ή άλλου είδους επικοινωνία εκ του μακρόν δεν μπορεί να αντικαταστήσει την προσωπική επαφή. Διότι αυτή η γνωστή εβδομαδιαία ή δις εβδομαδιαία συνάντηση στα φιλοτελικά εντευκτήρια εξυπηρετεί και μία άλλη διάσταση του φιλοτελισμού: την κοινωνικότητα, την προσωπική γνωριμία, τη φιλία.

Αλλά και σε πρακτικό, άμεσα φιλοτελικό επίπεδο, πώς να ζητήσεις μέσω τηλεδιάσκεψης μία διευκρίνηση για ένα φιλοτελικό κομμάτι ή μια «άγνωστη σφραγίδα»; Πώς να ρωτήσεις αν το τάδε ντοκουμέντο «μπαίνει ή δεν μπαίνει» σε μία θεματική συλλογή; Και πως να δώσεις ένα φιλικό κτύπημα στην πλάτη στο φίλο ή ακόμα να του κάνεις μια προσωπική ερώτηση του τύπου «πώς πάει η οικογένεια»; Επικοινωνώντας με ζωντανά πορτρέτα σε κουτάκια, στην οθόνη του υπολογιστή σου, τίποτα από αυτά δεν είναι εφικτό.

Υπάρχει βέβαια και μία μερίδα μελών που εξαιρείται αυτομάτως από τις τηλεδιασκέψεις. Είναι αυτά που λόγω ηλικίας δεν έχουν βάλει στη ζωή τους την τεχνολογία του διαδικτύου και αποστερούνται μοιραία αυτής της έστω περιορισμένης δυνατότητας επικοινωνίας που τους δίνει η τηλεδιάσκεψη.

Ένα άλλο ερώτημα που γεννά αυτός ο ομαδικός τρόπος επικοινωνίας είναι το ποιο ατομικό ενδιαφέρον μπορεί να έχει μία τηλεδιάσκεψη, όταν το θέμα που συζητείται δεν άπτεται των προσωπικών φιλοτελικών ενδιαφερόντων μας. Για παράδειγμα, το «σπασμένο ανθέμιο» ή ο «ανεστραμμένος αριθμός ελέγχου» ενός εικοσαλέπτου δεν έχει κανένα ενδιαφέρον για ένα θεματικό, όπως ένα μονόφυλλο rublibel ή μία fancy σφραγίδα είναι απολύτως αδιάφορα για ένα συλλέκτη μεγάλων κεφαλών. Αλλά και αν κάποιος θελήσει να παρακολουθήσει μία τηλεδιάσκεψη με ξένο γι' αυτόν θέμα, η μόνη συμμετοχή του θα είναι αυτή της εικόνας του στην οθόνη. Διότι πώς να συμμετάσχει σε μία συζήτηση, το αντικείμενο της οποίας του είναι λίγο γνωστό, ή και άγνωστο;

Όλα τα παραπάνω δεν σημαίνουν εναντίωση στις τηλεδιασκέψεις, ή απαξίωσή τους. Αντίθετα. Αυτή τη δύσκολη περίοδο έχουν δώσει πολλές λύσεις, βοηθώντας να πραγματοποιούνται συμβούλια, συνεδριάσεις, συσκέψεις και άλλες ομαδικές επικοινωνίες, ακόμα και σε διεθνές πολιτικό επίπεδο. Όμως ο φιλοτελισμός είναι το χόμπι της κοινωνικής επαφής, της άμεσης επικοινωνίας, των φιλικών σχέσεων. Κάτι που δεν μπορεί να προσφέρει οποιαδήποτε επικοινωνία από απόσταση.

Ας όψεται ο κορωνοϊός!

Καλό φθινόπωρο (και υπομονή)!

Ο Πρόεδρος

Ο Μεγάλος Πέτρος της Ρωσίας

Η δυναστεία των Ρομανόφ πήρε τα ηνία της Μοσχοβίας σε μία πολύ δύσκολη περίοδο για τη χώρα. Ο **Μιχαήλ Ρομανόφ**, ο ιδρυτής της δυναστείας, εκλέχτηκε τσάρος στις 3 Μαρτίου του 1613. Οι δυσκολίες που είχε να αντιμετωπίσει πολλές. Οι ευγενείς βογιάροι συνωμοτούσαν, στο θρόνο αλληλοδιαδέχονταν σφετεριστές και απατεώνες, το κράτος βρισκόταν σε διάλυση, χωρικοί και Κοζάκοι επαναστατούσαν, συμμορίες έκαιγαν χωριά και λήστευαν. Από τα βόρεια, οι Σουηδοί εισέβαλλαν στη χώρα, ενώ, από τα δυτικά, οι Πολωνοί βάδιζαν κατά της Μόσχας, στην οποία και μπήκε στις 12 Οκτωβρίου του 1612.

Μια εθνική συνέλευση όλων των τάξεων οργανώθηκε για να εκλέξει τσάρο. Ο Μιχαήλ Ρομανόφ φάνηκε ως η καλύτερη επιλογή. Γιος **Πατριάρχη**, ευγενής, δίχως τίτλους, πατριώτης και άδολος αφού ήταν μόλις 16 ετών. Τελικά, η δυναστεία του βασιλεύσε 304 χρόνια, ως την Οκτωβριανή επανάσταση του 1917.

Μετά το θάνατό του Μιχαήλ Ρομανόφ το 1645, τον διαδέχτηκε ο γιος του **Αλέξιος**

Ρομανόφ, ο οποίος βασιλεύσε ως το 1676, μέσα σε ένα κράτος, όπου η ορθοδοξία είχε τον πρώτο λόγο.

Όταν πέθανε και ο Αλέξιος, τσάρος ανακηρύχθηκε ο δεκαπενταετής -βαριά ανάπηρος και παραμορφωμένος- **Φιοντόρ Γ'**, ο οποίος πέθανε στα 21 του. Αλλά και ο επόμενος διάδοχος, ο αδελφός του Αλέξιου **Ιβάν Ε'**,

ήταν όχι μόνο ανάπηρος, αλλά και ψυχικά διαταραγμένος. Τότε άρχισαν παρασκηνακές κινήσεις για την αναρρίχηση στο θρόνο του Πέτρου, με συνέπεια την εξέγερση της βασιλικής φρουράς. Τελικά, ως συμβιβαστική λύση, ενθρονίσθηκαν ως συμβασιλείς ο Ιβάν Ε' και ο Πέτρος Α', ενώ η αδελ-

φή τους Σοφία ορίσθηκε βασιλικός επίτροπος μέχρι την ενηλικίωσή τους, η οποία κυβέρνησε ως αυτοκράτειρα.

Με την ενηλικίωση του Πέτρου το 1689, τα πράγματα άλλαξαν. Αμέσως επιδίωξε να πάρει την πραγματική εξουσία από την φιλόδοξη Σοφία ή οποία, για να την διατηρήσει, κατέφυγε στους παλιούς της συμμάχους, τους Στρέλτσι. Ο Πέτρος το έμαθε και, μαζί με τις δυνάμεις που του ήταν πιστές, κατέφυγε

Μιχαήλ Α', ιδρυτής της δυναστείας των Ρομανόφ. Αριστερά, ο πατέρας του, Πατριάρχης Φιλάρετος.

1. Αλέξιος Γ', πατέρας του Μεγάλου Πέτρου.
2. Φιοντόρ Γ', γιός του Αλέξιου. πέθανε στα 21 του.
3. Ιβάν Ε', διαδέχτηκε τον Φιοντόρ Γ'.
4. Φιοντόρ Γ'. Συμβασιλέψε με τον Πέτρο υπό κηδεμονία.

στην οχυρωμένη **Μονή της Αγ. Τριάδας** (Τρόιτσα). Τελικά, η Σοφία υποχώρησε και κλείστηκε σε μοναστήρι, όπου έμεινε μέχρι το θάνατό της.

Ωστόσο, έχοντας πάντα την άμεση επιρροή της μητέρας του Ναταλίας και την συμβασιλεία του Ιβάν, δεν είχε ακόμα την ουσιαστική πλήρη εξουσία. Αυτό επετεύχθη μετά το θάνατο και των δύο, το 1694 και το 1696, αντίστοιχα.

Μόλις η πλήρης εξουσία πέρασε στα χέρια του έβαλε σε εφαρμογή τα σχέδιά του για τη Ρωσία: να εκσυγχρονίσει τη χώρα και να εξασφαλίσει στήριξη των ευρωπαϊκών αυλών, ώστε να επιτεθεί κατά των Τατάρων της Κριμαίας και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας για να αποκτήσει πρόσβαση στη Μεσόγειο.

Τόσο για το ένα, όσο και για το άλλο χρειαζόταν να ταξιδέψει στην Ευρώπη, να κάνει επαφές, να γνωρίσει, να διδαχθεί ο ίδιος. Πράγματι, αφού ανέθεσε τη διακυβέρνηση της χώρας σε έμπιστους του ευγενείς με επικεφαλής το Φιοντόρ Γιούριεβιτς Ρομοντανόφσκι, ο ίδιος ταξίδεψε ινκόγκνιτο στη Δυτική Ευρώπη συνοδευόμενος από ένα ολιγομελές επιτελείο.

Οι Δυτικοί βρέθηκαν απρόθυμοι να του συμπαρασταθούν. Γι' αυτό και έστειλε τη συνοδεία του πίσω στη Μόσχα, και αυτός έμεινε με ψεύτικο όνομα στη Δύση, για να έλθει σε επαφή με τις νεότερες εξελίξεις. Πήγε στην Ολλανδία όπου σπούδασε Ναυπηγική, μετά πήγε στην Αυστρία όπου μελέτησε Στρατιωτικά, πήγε και στην Αγγλία όπου έμεινε 4 μήνες (1698) και επισκέφτηκε, μεταξύ άλλων ιδρυμάτων, το νοσοκομείο και το αστεροσκοπείο του Γρίνουιτς. Ταυτόχρονα, απέστειλε το φίλο του Μπαρίς

Μονή Αγίας Τριάδας

Το 100 τόνων χάλκινο μνημείο για τα χιλιόχρονα της Ρωσίας, περιλαμβάνει όλους τους τσάρους και προσωπικότητες της ιστορίας και του πολιτισμού της.

Σερεμέτιεφ στη Μάλτα, για να διδαχθεί τις πολεμικές τακτικές των περίφημων Μαλτέζων Ιπποτών.

Ο Πέτρος χρειάστηκε να επιστρέψει εσπευσμένα στη Μόσχα το 1698 για να καταστείλει μία εξέγερση των Στρέλτσι. Επιστρέφοντας έφερε μαζί του όχι μόνο νέες εικόνες και ιδέες, αλλά και ένα πολυεθνικό επιτελείο συμβούλων από τις χώρες που επισκέφθηκε.

Αμέσως χώρισε την πρώτη του σύζυγο (την οποία όχι μόνο δεν αγάπησε, αλλά επιπλέον φοβόταν λόγω της αριστοκρατικής καταγωγής της) και ξεκίνησε ένα ριζοσπαστικό εκσυγχρονιστικό πρόγραμμα, ώστε να μετατρέψει τη Ρωσία σε υπερδύναμη και να φέρει τη ρωσική κοινωνία εγγύτερα στη Δύση (εκδυτικισμός). Στα χρόνια που κυβέρνησε τη χώρα:

- Διέλυσε το 1698 τους Στρέλτσι, που επανδρώνονταν από τους γόνους της βογιάρικων οικογενειών και από ξένους και που ήταν ανέκαθεν ο μοχλός πίεσης της παραδοσιακής αριστοκρατίας προς το θρόνο. Τους ανασύστησε το 1702 υπό διαφορετική λογική.

- Αναμόρφωσε το στρατό ξηράς σύμφωνα με το γερμανικό σύστημα συγκροτώντας μόνιμο στράτευμα, για να περιορίσει τις αντιστάσεις των βογιάρων που έβλεπαν τα προνόμιά τους να χάνονται.

- Απαγόρευσε τις εθνικές στολές και τις μακριές γενειάδες, τις οποίες έφεραν οι ευγενείς και λειτουργούσαν ως σύμβολο κύρους και επιρροής. Έπέβαλε μάλιστα φόρο 100 ρουβλίων το χρόνο για όσους ήθελαν να διατηρήσουν τα γένια τους.

- Εκσυγχρόνισε και γενίκευσε την εκπαίδευση με την ίδρυση σωρείας ανώτερων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, όπως:

Στρατιωτικές Σχολές, Ιατρική Σχολή και Σχολή Μηχανικών, Οικονομικό και Βιομηχανικό Κολέγιο, Σχολή Φυσικών Επιστημών κ.ά. Ενθάρρυνε Ρώσους νέους να σπουδάσουν στη δυτική Ευρώπη και ίδρυσε την πρώτη εφημερίδα (Βεντομόστι, 1703).

- Περιορίσε την ισχύ του Πατριαρχείου Μόσχας, αλλάζοντας το καταστατικό της ρωσικής ορθόδοξης εκκλησίας θέτοντας υπό τον έλεγχό του την τεράστια μοναστηριακή και εκκλησιαστική περιουσία.

- Κατάργησε το παλαιό ρωσικό ημερολόγιο (1700), σύμφωνα με το οποίο η μέτρηση των χρόνων άρχιζε από κτήσεως κόσμου και το έτος ξεκινούσε το Σεπτέμβριο.

- Καλλιέργησε κατά προτεραιότητα αδιατάρακτους εμπορικούς δεσμούς με τη Δύση. Αφού δεν μπορούσε να βρει έξοδο στη Μεσόγειο, στράφηκε προς τη Βαλτική. Εκδίωξε τους Σουηδούς από την Εσθονία, θεμελίωσε στην Ίνγκρια την Αγία Πετρούπολη, την έκανε κύριο λιμάνι και νέα πρωτεύουσα.

- Ίδρυσε ναυτικές ακαδημίες με Ολλανδούς και Άγγλους εκπαιδευτές και δημιούργησε τον πρώτο ρωσικό πολεμικό στόλο, και το 1703 ίδρυσε το Στόλο της Βαλτικής με επικεφαλής τον Ολλανδό Κρούις και τον Έλληνα Ιωάννη Μπότση.

Το πρόγραμμα του Πέτρου δεν υλοποιήθηκε αναίμακτα. Οι εκσυγχρονιστικές μεταρρυθμίσεις συνοδεύθηκαν από άγρια καταστολή στο πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο. Γενικά η βασιλεία του χαρακτηρίστηκε από την επίδειξη σιδερένιας πυγμής εναντίον οποιοσδήποτε τον απειλούσε, πραγματικά ή υποθετικά. Λέγεται ότι μετά την εξέγερση των Στρέλτσι το 1698, 1200 επίλεκτοι φρουροί βασανίσθηκαν και εκτελέ-

σθηκαν, με τον ίδιο να είναι ένας από τους δήμευτους. Αργότερα δε δίστασε να εκτελέσει για ανυπακοή τον ίδιο τον πρωτότοκο γιο του

Αλεξί (1718), ο οποίος είχε γίνει σημείο αναφοράς των συντηρητικών κύκλων.

Για να καλυφθεί το μεγάλο κόστος των μεταρρυθμίσεων, εισήχθησαν νέοι πρωτότυποι φόροι, όπως ο φόρος γενειάδας για όσους βογιάρους ήθελαν να τη διατηρήσουν, ή ο φόρος παλαιού ημερολογίου για όσους ήθελαν να συνεχίσουν να το χρησιμοποιούν! Νομιμοποίησε τη χρήση του καπνού ώστε να του επιβάλλει υψηλά τέλη. Σημειωτέον ότι μέχρι τότε ήταν αδίκημα που τιμωριόταν με ρινοτομή ή στην καλύτερη περίπτωση εκτόπιση!

Το βαρύτερο τίμημα όμως το πλήρωσε ο απλός λαός, καθώς επί της βασιλείας του φορολογήθηκαν για πρώτη φορά ακόμα και οι πιο φτωχές κοινωνικές ομάδες, όπως οι δουλοπάροικοι.

Το 1700 οι χώρες που θίγονταν από τη σουηδική κυριαρχία (Ρωσία, Πρωσία, Βασιλείο Δανίας - Νορβηγίας) κήρυξαν πόλεμο κατά της Σουηδίας, ανοίγοντας ταυτόχρονα μέτωπα στη δύση (Γάλλοι, Δανοί, Νορβηγοί) και στην ανατολή (Ρώσοι). Ο σουηδικός στρατός, ένας από τους ισχυρότερους της εποχής, φαινόταν να ελέγχει την κατάσταση και σημείωσε από τον πρώτο χρόνο σημαντικές νίκες και στα δύο μέτωπα. Ο στρατός του Πέτρου συνειρήνη στη Μάχη της Νάρβας, αλλά ο φιλόδοξος τσάρος δεν παραιτήθηκε των σχεδίων του. Επέστρεψε στη Μόσχα, όπου ανασυγκρότησε το στρατό και τον εφοδίασε με νέα πιο σύγχρονα όπλα και οργάνωσε νέα εκστρατεία

(1702). Πέρασε με πλοία στην Ανατολική Καρελία και από εκεί απελευθέρωσε σε ενάμιση

Ο Πέτρος. Έκδοση για την επέτειο ένταξης της Ρωσίας στο Ιουλιανό ημερολόγιο.

Η Φρεγάτα «Οριόλ», το πρώτο πλοίο που κατασκευάστηκε στη Ρωσία.

Ο Πέτρος ανακρίνει τον γιό του Αλεξί.

Αγία Πετρούπολη: Κτίσματα και κήποι του ανακτόρου του Μεγάλου Πέτρου

χρόνο τα βαλτικά εδάφη.

Το φθινόπωρο του 1708 ο **Κάρολος ΙΒ΄ της Σουηδίας** επιχείρησε να κυριεύσει ξανά τις απολεσθείσες κτήσεις. Ο Πέτρος απάντησε με την «τακτική της καμένης γης». Έτσι όταν άρχισε ο βαρύς χειμώνας, οι Σουηδοί αποδεκατίστηκαν από την πείνα και το κρύο. Η τελική μάχη δόθηκε στις 8 Ιουλίου 1709 στην **Πολτάβα** και έληξε με ρωσικό θρίαμβο.

Καθώς όμως οι Σουηδοί δεν δέχονταν να αναγνωρίσουν την απώλεια των βαλτικών κτήσεων με μόνιμη συνθήκη, ο Πέτρος βύθισε το σουηδικό στόλο στη Ναυμαχία του Γκανγκούτ (1714). Ακολούθησαν επιτυχημένες αποβάσεις σε σουηδικές πόλεις, εξαναγκάζοντας τελικά τη Σουηδία στη Συνθήκη του Νίσταντ (10/09/1720). Έκτοτε η Ρωσία έγινε επίσημα ευρωπαϊκή υπερδύναμη και από το 1721 ονομάστηκε «Ρωσική Αυτοκρατορία».

Αμέσως ίδρυσε στο δέλτα του ποταμού Νέβα την Πετρούπολη (1703) με σκοπό να γίνει το παράθυρο της Ρωσίας στη Δύση. Για τη δημιουργία της πόλης στη βαλτώδη περιοχή μετακάλεσε τους σπουδαιότερους πολιτικούς μηχανικούς και αρχιτέκτονες της δύσης. Ως εργατικό δυναμικό χρησιμοποίησε δεκάδες χιλιάδες δουλοπάροικους και Σουηδούς αιχμαλώτους.

Δημιούργησε επίσης τους τεχνητούς κήπους του Πέτερχοφ στα προάστια της πόλης, οι οποίοι θεωρούνται

Αναμνηστική έκδοση για τα 250 χρόνια από τη νίκη της Πολτάβα.

Ο Πέτρος έφιππος στη μάχη της Πολτάβα, σε πίνακα του Tannauer.

Η Κατερίνα Α', δεύτερη σύζυγος του Πέτρου, διάδοχος στο θρόνο.

Έκδοση σε ανάμνηση της νικηφόρας ναυμαχίας του Γκανγκούτ.

Άλλη έκδοση για τη ναυμαχία του Γκανγκούτ.

μέχρι και σήμερα ως επίτευγμα της αρχιτεκτονικής τοπίου και της υδραυλικής μηχανικής. Το 1712 η Πετρούπολη έγινε επίσημα πρωτεύουσα της Ρωσίας, ιδιότητα που κράτησε μέχρι το 1918.

Πίσω από τα σπουδαία επιτεύγματα του τσάρου κρυβόταν ένας μάλλον ασθενικός άνθρωπος. Σύμφωνα με μαρτυρίες συγχρόνων του, ο Πέτρος ήταν εξαιρετικά ψηλός για την εποχή του (δύο μέτρα), έδινε όμως την εικόνα ενός καχεκτικού άνδρα. Επίσης το κεφάλι, τα χέρια και τα πόδια του ήταν δυσανάλογα μικρά για τέτοιο ύψος. Εάν λάβουμε υπόψιν τον πρόωρο θάνατο των αδελφών του από τον προηγούμενο γάμο του πατέρα του, αλλά και την τύχη δύο γιων του ίδιου (πέθαναν σε παιδική ηλικία), φαίνεται ότι υπήρχε στην οικογένεια κάποια κληρονομική ασθένεια που μεταδιδόταν από πατέρα σε γιο.

Ο θάνατος τον βρήκε τον Φεβρουάριο του 1725, από γάγγραινα στην ουροδόχο κύστη. Τον διαδέχθηκε η δεύτερη σύζυγός του **Αικατερίνη Α΄**, την οποία είχε ορίσει συναυτοκράτειρα από το 1724. Ήταν η πρώτη φορά που μια γυναίκα γινόταν ο απόλυτος μονάρχης της Ρωσίας, πράγμα που συνέβη χάρις στις μεταρρυθμίσεις του Πέτρου, με τις οποίες είχαν ενταχθεί και οι γυναίκες στη σειρά διαδοχής.

Παντελής Λεούσης

Η χειραψία

Η πανδημία του κορωνοϊού, μέσα στις τόσες αλλαγές που έφερε στη ζωή μας, στοχοποίησε και τη χειραψία ως κοινωνική συνήθεια υψηλού κινδύνου για την μετάδοση του ιού. Ο κόσμος έγινε επιφυλακτικός. Ο φόβος, ήρθε για να μείνει; Ο καιρός θα δείξει. Η χειραψία είναι ένας από τους πιο συνηθισμένους χαιρετισμούς, αλλά έχετε ποτέ αναρωτηθεί γιατί το κάνουμε; Θα μπορούσαμε να γνέψουμε ή να υποκλιθούμε ή απλά να χαμογελάσουμε, αλλά αν' αυτού κρατάμε τα χέρια και κουνάμε. Είναι πραγματικά μια περίεργη επιλογή.

Σε όλο τον κόσμο συναντάμε μια μεγάλη ποικιλία εθίμων χαιρετισμού. Στη Νέα Ζηλανδία, ο Μασορί χαιρετά ο ένας τον άλλον αγγίζοντας τις μύτες. Οι άνδρες της Αιθιοπίας αγγίζουν τους ώμους και στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, οι άνδρες φίλοι αγγίζουν τα μέτωπα. Σε πολλές ασιατικές χώρες, οι άνθρωποι υποκλίνονται όταν συναντιούνται. Και σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες, καθώς και σε αραβικές χώρες, οι αγκαλιές ή τα φιλά στο μάγουλο είναι μάλλον ο κανόνας. Αναμφισβήτητο, ο πλέον συνηθισμένος φυσικός τρόπος να χαιρετάς ανθρώπους σε όλο τον κόσμο είναι η χειραψία.

Η ιστορία της χειραψίας χρονολογείται από τον 5ο αιώνα π.Χ. στην Ελλάδα. Οι ιστορικοί εξηγούν ότι το τίναγμα των δεξιών χεριών, μεταξύ δύο πρώην αντιπάλων, μετετράπη σε φιλικό χαιρετι-

σμό, σημαίνοντας ότι οι αντίπαλοι συμφώνησαν την ειρήνη και με την προβολή του δεξιού τους χεριού πιάνοντας το δεξί χέρι του αντιπάλου δήλωναν με τον πιο πανηγυρικό τρόπο ότι πλέον δεν κρατούσαν όπλο (τουλάχιστον όχι στο δεξί τους χέρι) και το τίναγμα των χεριών ήταν ένας τρόπος να εξασφαλιστεί ότι ο αντίπαλός δεν είχε τίποτα να κρύψει το μανίκι του. Στην Ιλιάδα, ο Διομήδης και ο Γλαύκος έκαναν χειραψία όταν συνειδητοποιήσαν ότι ήταν «φιλοξενούμενοι φίλοι» και ο Διομήδης διακήρυξε «Ας μην προσπαθήσουμε να σκοτώσουμε ο ένας τον άλλον».

Ενώ η χειραψία είχε πολλές σημασίες στον αρχαίο κόσμο, η χρήση της ως καθημερινού χαιρετισμού είναι ένα πιο πρόσφατο φαινόμενο. Μερικοί ιστορικοί πιστεύουν ότι διαδόθηκε από τους Κουακέρους (θρησκευτική κοινότητα του 17ου αιώνα), οι οποίοι θεώρησαν μια απλή χειρολαβή σαν πιο ισότιμη εναλλακτική λύση από το να υποκλιθείς ή να βγάλεις ένα καπέλο. Ο χαιρετισμός αργότερα έγινε συνηθισμένος και μέχρι το 1800, τα εγχειρίδια εθιμοτυπίας συχνά περιελάμβαναν οδηγίες για τη σωστή τεχνική χειραψίας. Όπως προτείνεται μέχρι και σήμερα, το «βικτωριανό» κούνημα έπρεπε να είναι σταθερό αλλά όχι υπερβολικά δυνατό. Ένας οδηγός του 1877 συμβούλεψε τους αναγνώστες του ότι : «ένας κύριος που πιέζει αγέρωχα το

χέρι που του πρόσφερε χαιρετισμό, ή το τινάζει πολύ βίαια, δεν θα έπρεπε ποτέ να έχει την ευκαιρία να επαναλάβει το αδικήμα του».

Σε μια μελέτη του 2015, ερευνητές στο Ισραήλ μαγνητοσκοπήσαν χειραφίεσ μεταξύ εκατοντάδων ξένων και βρήκαν σχεδόν το ένα τέταρτο των συμμετεχόντων να μυρίζουν τα χέρια τους μετά τη χειραφία. Θεωρούσαν ότι μια χειραφία μπορεί να χρησιμοποιηθεί ασυνείδητα για την ανίχνευση χημικών σημάτων και πιθανώς ως μέσο επικοινωνίας - όπως κάνουν και άλλα ζώα μυρίζοντας το ένα το άλλο.

Ενώ η χειραφία εξακολουθεί να είναι ο δημοφιλέστερος χαιρετισμός σε όλο τον κόσμο, άρχισε να χάνει έδαφος στις ΗΠΑ. Το χτύπημα γροθιάς, μια χειρονομία που χρησιμοποιείται κυρίως από αθλητές και νέους, άρχισε να γίνεται μόδα. Τώρα, όλο και περισσότεροι, συμπεριλαμβανομένων και των ηλικιωμένων, άρχισαν να χαιρετιούνται με γροθιά ή ένωση των δύο χεριών στις παλάμες με κρότο. Το άγγιγμα γροθιάς, γίνεται με το χέρι σφιχτό, με το οποίο ελαφρά αγγίζουμε το ίδιο χέρι - γροθιά του άλλου. Σε έρευνα που έγινε για τον τρόπο αυτό χαιρετισμού, πολλοί δήλωσαν ότι προτιμούσαν το χτύπημα της γροθιάς επειδή ήθελαν να αποφύγουν τα μικρόβια από μία χειραφία.

Τελειώνοντας, θα πρέπει να αναφερθούμε σε μερικές ιστορικές χειραφίεσ, όπως αυτή της 14ης Φεβρουαρίου 1950, όταν ο Στάλιν και ο Μάο υπογράφουν συμφωνία φιλίας και αλληλοβοήθειας μεταξύ της ΕΣΣΔ και της Κίνας (Εικ. 1), ή εκείνη της 13ης Σεπτεμβρίου 1993, όταν ενώπιον του Προέδρου Μπιλ Κλίντον στον Λευκό Οίκο, ο Πρωθυπουργός του Ισραήλ Γιτζάκ Ράμπιν και ο Πρόεδρος της Παλαιστινιακής Οργάνωσης Απελευθέρωσης (PLO) Γιάσερ Αραφάτ υπέγραψαν τις συμφωνίες του Όσλο (Εικ. 2). Οι δύο άντρες που ήταν εχθροί για δεκαετίες, με μια συμβολική χειραφία, έκαναν το πρώτο βήμα για ειρήνευση στη Μέση Ανατολή.

Παλαιότερες ιστορικές χειραφίεσ σε γραμματόσημα, συμβολικές ή πραγματικές, υπάρχουν πολλές, όπως αυτή για τη συνθήκη ειρήνης ανάμεσα στην Ισπανία και την Γαλλία που υπογράφηκε στις 7 Νοεμβρίου 1659 και έμεινε γνωστή ως Ειρήνη των Πυρηναίων (Εικ. 3), η χειραφία που αντάλλαξαν το 1813 στη Σταυρούπολη της Ρωσίας οι νικητές του Ναπολέοντα στο Βατερλό, η οποία και σηματοδότησε την απελευθέρωση της Ολλανδίας από τους Γάλλους

1

2

3

4

5

(Εικ. 4).

Πρόσφατα είχαμε και την πολυδιαφημισμένη χειραφία μετά των προέδρων των

ΗΠΑ και της Βορείου Κορέας. Μία χειραψία που γρήγορα απεδείχθη ότι δεν έφερε κανένα πρακτικό αποτέλεσμα (Εικ. 5).

6

Μεταξύ άλλων χειραψιών πολιτικών ηγετών που τεκμηριώνονται φιλοτελικά είναι και η ιδιαίτερα εγκάρδια μεταξύ των ηγετών Βουλγαρίας και Ρωσίας του 1977 (Εικ. 6) και αυτή των προέδρων Βορείου και Νοτίου Κορέας του 1878 (Εικ. 7).

Τέλος, ενδιαφέρον έχει και η διασημη χειραψία του Προέδρου Νίξον και του Έλβις Πρίσλεϊ στις 21 Δεκεμβρίου 1970, στο οβάλ Γραφείο του Λευκού Οίκου. Ο Πρίσλεϊ είχε εκφράσει την επιθυμία να γίνει ομοσπονδιακός πράκτορας για την καταπολέμηση των ναρκωτικών και κλήθηκε στον Λευκό Οίκο για να επισημοποιηθεί η συμφωνία με τη χειραψία.

Δημήτρης Βαρελάς

7

Η κρέμα σαντιγύ

Η κτυπημένη κρέμα «σαντιγύ» (Εικ. 1) έχει τις ρίζες της στην Ιταλία όπου ήταν δημοφιλής από τον 16ο αιώνα, την ονόμαζαν «γάλα χιονιού» (neve di latte) και σώζονται κείμενα με συνταγές της. Πολλοί ωστόσο θεωρούν ότι την επινόησε ο Γαλλοίς Franois Vatel, αρχιμάγειρας του Πύργου του Σαντιγύ (Εικ. 2), και άλλοι ότι οι μάγειρες της Αικατερίνης των Μεδίκων την εισήγαγαν από την Ιταλία μετά τον γάμο της με τον

1

Ερρίκο Β'. Πάντως, η σαντιγύ ήταν ήδη παρούσα στη Λιέγη το 1604.

Υπάρχουν και άλλες αναφορές στη σαντιγύ σε βασιλικά και αρχοντικά τραπέζια εκείνων των χρόνων, μέχρι που το 1784, έναν αιώνα μετά τον Vatel, σε μεσημεριανό γεύμα στο πολυτελές περίπτερο των κήπων του Σαντιγύ, σερβίρεται χτυπημένη κρέμα, χωρίς όμως να ονομάζει ακόμα «κρέμα σαντιγύ». Για πολλούς όμως, αυτό το επεισόδιο του 1784 θεωρείται ως «η γέννηση της κρέμας σαντιγύ».

2

Το όνομα «σαντιγύ, όπως το γνωρίζουμε σήμερα, εμφανίστηκε στις αρχές του 19ου αιώνα. Αναφέρεται έτσι, αλλά και με το όνομα «κτυπημένη κρέμα», στο βιβλίο του αυτοκρατορικού μάγειρα André Viard το 1820.

3

Το πιθανότερο είναι το όνομα «σαντιγύ» να επικράτησε από την σχέση του Πύργου Σαντιγύ με την καλή κουζίνα. Μπορεί επίσης να αναφέρεται στην μεγάλη φήμη της πορσελάνης Chantilly (Εικ. 3), με το τέλειο λευκό χρώμα, που γεννήθηκε το 1725.

Λ. Τ.

Τα φλαμίνγκο

Το όνομά τους προέρχεται από την πορτογαλική ή ισπανική λέξη «flamengo», που σημαίνει «αυτός που έχει το χρώμα της φλόγας». Παρόμοιο νόημα έχει επίσης και η ελληνική λέξη «φοινικόπτερος», που σημαίνει «αυτός που έχει φτερά στο κόκκινο χρώμα του αίματος».

Συναντάμε τα φλαμίνγκο κυρίως στη Νότια και Κεντρική Αμερική και την Αφρική, αλλά και στη Νότια Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή.

Φτιάχνουν τις φωλιές τους με λάσπη και εκκολάπτουν ένα μόνο αυγό σε κάθε περίοδο ωοτοκίας. Οι νεοσσοί έχουν αρχικά λευκό φτέρωμα. Μεγαλώνοντας, τα φτερά τους αποκτούν ένα χρώμα που κυμαίνεται από απαλό ροζ έως έντονο κόκκινο. Αυτό οφείλεται στις καροτενοειδείς χρωστικές των τροφών που περιέχονται στις γαρίδες, τις άλγες και τα υδρόβια φυτά με τα οποία τρέφονται και τα οποία φέρουν στην επιφάνεια πατώντας στη λάσπη του βυθού με τα μεμβρανώδη τους πόδια.

Ο διάκοσμος του πτερώματός τους συμπληρώνεται με 12 μαύρα φτερά που φέρουν σε κάθε φτερούγα.

Τα φλαμίνγκο είναι πουλιά που ζουν σε ζευγάρια, πιστά πάντα στον ίδιο σύντροφο. Μετακινούνται σε μεγάλες ομάδες και προτιμούν υγρότοποι με εκτεταμένα ρηχά

νερά, κυρίως αλμυρά, υφάλμυρα ή αλκαλικά, αλλά και σε περιοχές κοντά στη θάλασσα, σε υψόμετρο μέχρι και 5000 μ.

Τα φλαμίνγκο τρέφουν τα μικρά τους με ένα «γάλα» που παράγεται από αδένες που βρίσκονται στον πρόλοβο και σε ολόκληρο το ανώτερο τμήμα του πεπτικού σωλήνα τους. Ένα γάλα που περιέχει λίπος και πρωτεΐνη, και κόκκινα και λευκά αιμοσφαίρια. Με αυτό τρέφονται τα νεαρά φλαμίνγκο για περίπου δύο μήνες, μέχρις ότου το ράμφος τους αναπτυχθεί επαρκώς για να φιλτράρει το φαγητό.

Η συνήθης στάση του φλαμίνγκο στο ένα πόδι ενώ κρατά το άλλο μαζεμένο κάτω από το σώμα του, απασχολησε πολλούς ερευνητές χωρίς ακόμα να βρεθεί ικανοποιητική απάντηση. Κάποιοι υποστήριξαν ότι το κάνουν για να εξοικονομούν θερμότητα, δεδομένου ότι ξοδεύουν αρκετό χρόνο μέσα στο κρύο νερό. Ωστόσο, κά-

νουν το ίδιο και στο ζεστό νερό, αλλά και όταν βρίσκονται στο έδαφος. Άλλοι θεωρούν ότι έτσι μειώνεται η ενέργεια που καταναλώνεται για να σταθεί το πουλί όρθιο. Τελικά, νεώτερη

έρευνα σε πτώματα φλαμίνγκο έδειξε ότι η στάση στο ένα πόδι μπορεί να επιτευχθεί χωρίς καμία μυϊκή δραστηριότητα.

Λ. Τ.

Ζουν σε ζευγάρια που μένουν δια βίου πιστά.

Μετακινούνται από τόπο σε τόπο σε μεγάλες ομάδες

Διαβιούν κυρίως σε υγροτόπους. Τα μικρά τους γεννιούνται λευκά

Κι ως γέρνει δίπλα το κεφάλι της στον κήπο η παπαρούνα,
που την εβάρυνε η ανοιξιάτικη δροσιά για κι ο καρπός της
και το κεφάλι του όμοια απόγειρε, βαρύ απ' το κράνος, δίπλα.
(Ομήρου Ιλιάδα Θ' 306)

Την γνωρίζουμε σαν το κόκκινο αγριολούλουδο που πλημμυρίζει τα χωράφια την Άνοιξη και με τις άγριες μαργαρίτες μαζί δημιουργούν ένα φυσικό πολύχρωμο μωσαϊκό. Δεν την συναντάμε όμως μόνο στη χώρα μας (Μήκων η ροιάς όπου το είδος πήρε το όνομα του λόγω της εύκολης ροής των πετάλων του), αλλά και σε πολλές άλλες περιοχές της γης όπως στην Βόρεια Αφρική, Ασία, ακόμη και στην Αυστραλία όπου όμως εμδοκιμεί μόνο ένα είδος από τα 100 που ανήκουν στο γένος *Papaver* κατά την λατινική του ονομασία. Τα πολλά αυτά είδη έχουν κυρίως χρώμα κόκκινο διαφόρων τόνων και αποχρώσεων, αλλά και γαλάζιο, κίτρινο, άσπρο κλπ. Είναι φυτά μονοετή ή διετή που καλλιεργούνται για καλλωπιστικούς, διατροφικούς, φαρμακευτικούς κ.α. σκοπούς, νόμιμους ή παράνομους.

Η νόμιμη ή παράνομη καλλιέργεια της παπαρούνας αφορά κυρίως σε μεγάλες εκτάσεις όπου καλλιεργείται για την παραγωγή οπίου (Νοτιοανατολική

Ασία, Τουρκία, Ινδία, Ιαπωνία Βουλγαρία, Βαλκάνια). Η ουσία αυτή (αφίονι) περιέχει διάφορες ναρκωτικές ουσίες όπως κωδεΐνη, μορφίνη, από την οποία παράγεται η ηρωΐνη, καθώς και άλλα πολλά αλκαλοειδή που δρουν κατασταλτικά στους πόνοους κλπ. Το όπιο είναι ο αποξηραμένος γαλακτώδης οπός (χυμός) που ρέει από τον μικρό καρπό (κωδία ή κέρας) που προκύπτει από κάθε γονιμοποιημένο άνθος, αφού προηγουμένως χαραχθεί με ειδικό τρόπο μόλις ωριμάσει.

Οι ναρκωτικές ιδιότητες του χυμού ήταν γνωστές από την νεολιθική εποχή και όλοι οι αρχαίοι ιστορικοί λαοί (Αιγύπτιοι, Σουμέριοι, Άραβες, Ρωμαίοι, Ασσύριοι) το χρησιμοποιούσαν σε χειρουργικές επεμβάσεις.

Φυτό που προστατεύεται από την θεά Δήμητρα, πήρε όνομα του από τον αρχαίο Μήκωνα που η θεά αγάπησε και μεταμόρφωσε στο φυτό αυτό. Στα

Μερικές από τις ποικιλίες παπαρούνας:
Η γνωστή μας κόκκινη, η ροζ (*Papaver-somniferum*)....

...και η κίτρινη (*Papaver pyrenaicum*).
Δεξιά, οι καρποί του φυτού από τους οποίους παράγεται το όπιο.

Παπαρούνα: η χαρούμενη ομορφιά της Άνοιξης.

Ελευσίνα Μυστήρια που ήταν θρησκευτικά

δρώμενα αφιερωμένα στην θεά, οι συμμετέχοντες φορούσαν στεφάνια από μήκωνες.

Η καλλιέργεια της παπαρούνας στη χώρα μας ήταν γνωστή από την Μινωική εποχή, την δε χρήση της συνιστούσε αργότερα τόσο ο Ιπποκράτης όσο και ο Διοσκουρίδης. Οι Μινωίτες μάλιστα κατασκεύαζαν ειδώλια αφιερωμένα στην Θεά των μηκώνων που συμβόλιζε την υγεία και γονιμότητα, και το κεφάλι τους ήταν στολισμένο με ένα στεφάνι από κωδίες (καρπούς) παπαρούνας.

Η ώριμη κάψα του φυτού περιέχει και σπόρους ελαχίστου μεγέθους. Από ένα φυτό παράγονται ακόμη και 20.000 παπαρουνόσποροι, πλούσιοι σε ελαιώδεις ουσίες και πολύτιμα συστατικά για την παρασκευή αρτοσκευασμάτων, όπως κουλουριών κ.λπ.

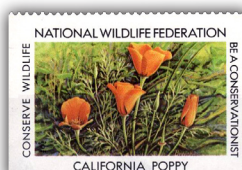
Ο φιλόσοφος Αθηναίος στο έργο «Δειπνοσοφιστές» αναφέρει τους «μακωνίδες άρτους» δηλαδή μικρά ψωμάκια που είναι πασπαλισμένα με παπαρουνόσπορο. Παράλληλα, από αιώνων χρησιμοποιείται ως μπαχαρικό στην εθνική κουζίνα πολλών ανατολικών κυρίως λαών. Θεωρείται

πολύ θρεπτικός διότι περιέχει διάφορα σημαντικά για τον άνθρωπο μέταλλα (σίδηρο, μαγνήσιο κ.ά.) Αντίθετα στα ελληνικά χωράφια που καλλιεργούνται δημητριακά, είναι ένα ενοχλητικό ζιζάνιο που πολλές φορές πρέπει

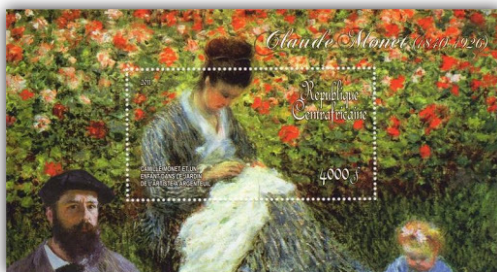
να καταπολεμηθεί για να μην υποβαθμίσει την ποιότητα του παραγομένου καρπού. Τα χρώματα όμως και οι αποχρώσεις των διαφόρων ειδών ήταν η αφορμή για την χρήση της και στην κηποτεχνία ως ένα ετήσιο ή διετές φυτό για δημιουργία διακοσμητικών παρτεριών μέσα σε χλοοτάπητες. Στην περίπτωση αυτή μεγάλη δημοτικότητα έχει η καλλιφρονέζικη παπαρούνα

Κολομβία: Γνωστή για την εκτεταμένη καλλιέργεια παπαρούνας, νόμιμη ή παράνομη.

Παπαρούνες Καλιφόρνιας (Εσχόλτζια) και μπλε Ινδίας

Ο Κλόντ Μονέ λάτρευε τις παπαρούνες.

«της παπαρούνας τον ανθό να μην τονε μύρισεις».

Γιάννης Σπαντιδάκης
Γεωπόνος -Κηποτέχνης

νέζικη παπαρούνα (Εσχόλτζια), πορτοκαλοκίτρινου κυρίως χρώματος, που ανήκει στην ίδια βοτανική οικογένεια και αποτελεί το ανθικό σύμβολο της πολιτείας της Καλιφόρνιας. Τέλος το κόκκινο της χρώμα έχει επηρεάσει και την γλώσσα μας ακόμη, μιας και είναι γνωστές οι εκφράσεις «κοκκίνασε σαν παπαρούνα από την ντροπή του» ή «έγινε σαν παπαρούνα από την οργή του». Ακόμη και στην μουσική έχει παρουσία μέσα από το τραγούδι του Αττικ για μια κοπέλα που «την πρωτοείδε ολοκόκκινα ντυμένη» και την ονομάζει Παπαρούνα για τον λόγο αυτό. Αλλά και ο σύγχρονος Χαρούλης συνιστά τραγουδώντας

Η πρώτη μορφή κάλτσας ήταν λουρίδες από δέρμα ή ύφασμα που τυλίγονταν γύρω από τη γάμπια και δένονταν με κορδόνια στο γόνατο.

Οι λαοί του βορρά χρησιμοποιούσαν φαρδιά και μακριά σώβρακα που έφταναν μέχρι τους αστραγάλους, όπου συγκρατιόντουσαν με ιμάντες. Η εξέλιξη αυτού του εξαρτήματος της ένδυσης δημιούργησε την κάλτσα.

Το μέρος του ενδύματος που κάλυπτε την περιοχή από το γόνατο και κάτω άρχισε με τον καιρό να συρρικνώνεται, μέχρι που κατέληξε να πάρει το σχήμα της γάμπας, ενώ το συγκρατούσαν στη θέση του κορδόνια και ζαρτιέρες.

Ωστόσο, αυτή η μορφή κάλτσας ήταν ακόμα χωρίς «πόδι». Τα πόδια προστατεύονταν από κοντά σοσόνια, από λευκό λινό ύφασμα.

Τα παντελόνια γίνονταν με τον καιρό όλο και πιο κοντά, και οι κάλτσες όλο και πιο μακριές, περισσότερο εμφανείς και, επομένως, με σημαντικότερο ρόλο στην καλή εμφάνιση. Γι' αυτό και δινόταν μεγαλύτερη σημασία στην ποιότητα και το ύφασμα κατασκευής τους. Μαλλί, μετάξι και βελούδο είναι τα υλικά που προτιμούνταν, ενώ οι νέες άρχισαν να καταργούν προοδευτικά τα σώβρακα/βράκες. Ενστερνίστηκαν κάλτσες μακριές μέχρι επάνω, συχνά διαφορετικού χρώματος μεταξύ τους, ή και σε δύο διαφορετικά χρώματα η κάθε μία.

Ανάμεσα από τις δύο κάλτσες φαινόταν η πουκαμίσια.

Ο Βοκάκιος παρατηρεί ότι ακόμα και χω-

ρίς να δει κανείς το πρόσωπο ενός ατόμου, «αρκεί να κοιτάξει τα κάτω μέρη, για να ξεχωρίσει αν είναι άνδρας ή γυναίκα»!

Αργότερα, αυτό το μειονέκτημα θεραπεύτηκε, με την ένωση των δύο καλτσών, αλλά προέκυψε ένα ένδυμα πολύ άβολο. Τότε είναι που ανατρέχουμε στην περίφημη braghetta που συναντάμε σε τόσους πίνακες του 15ου αιώνα. Στους πίνακες των περασμένων αιώνων δεν είναι σπάνιο να παρατηρούμε χωρικούς ή εργάτες με τις κάλτσες να κρέμονται χαλαρά κάτω από το γόνατο, γεγονός που αποδεικνύει πόσο ήταν άβολες.

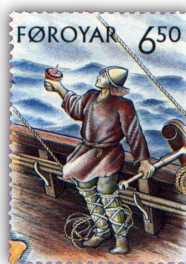
Τελικά έφτασε η επαναστατική μέθοδος της κατασκευής των καλτσών, κυρίως μάλλινων. Είναι κατανοητό ότι δεν είχαν όλοι τη δυνατότητα απόκτησής τους. Ωστόσο, οι πλεκτές κάλτσες αποκτούν την αυτονομία τους, καθώς

δεν χρειάζεται πια να δένονται στο πάνω και στο κάτω μέρος του σώβρακου/βράκας.

Ιστορικές πηγές αναφέρουν ότι στη Γαλλία, οι πρώτες πλεκτές μεταξωτές κάλτσες φορέθηκαν από τον Ερρίκο Β', το 1559. Δύο χρόνια αργότερα, η Ελισάβετ της Αγγλίας έλαβε ως δώρο ένα ζευγάρι τέτοιες κάλτσες και έκτοτε δεν ήθελε να φορέσει τίποτε άλλο.

Η μέθοδος πλέξης που δίνει στις κάλτσες τη γνωστή ελαστικότητα επινοήθηκε στη Βενετία και, αμέσως μετά, πέρασε στο Μιλάνο, όπου γνώρισε μία εκπληκτική εξέλιξη.

Το 1589, ο William Lee από το Νότιγχαμσάιρ της Αγγλίας, κατασκεύασε τον πρώτο αργαλειό για την παραγωγή μάλλινων καλτσών. Το περίεργο είναι ότι αντί να εγκατα-

στήσει τις «μηχανές» του στην Αγγλία, τις μετέφερε στη Ρουέν της Γαλλίας, πρώτο μεγάλο βιομηχανικό κέντρο ασπυροούχων της εποχής. Τούτο διότι ο βασιλιάς Ερρίκος Δ' εκτίμησε την εφεύρεση του Lee και πρόβλεψε το μέλλον της.

Το μακρύ σώβρακο της εποχής έδωσε τη δυνατότητα στους ανθρώπους να εκθέτουν την ανατομία τους, να εμφανίζουν τους μύες τους, να επιδεικνύουν την τελειότητα των ποδιών τους. Οι γυναίκες, που ήταν υποχρεωμένες να κρύβουν τις γάμπες τους, βρήκαν διέξοδο στα κεντήματα και τις διακοσμήσεις. Όταν το μήκος των παντελονιών έφτασε μέχρι τα γόνατα, οι ευγενείς προτίμησαν τις λευκές κάλτσες. Ωστόσο, το χειμώνα δεν περιορίζονταν σε ένα ζευγός. Το δριμύ κρύο της Ευρώπης επέβαλλε να φορούν αρκετά ζεύγη, το ένα επάνω στο άλλο.

Όταν στη μόδα ήρθαν ψηλές μπότες, μεταξύ παντελονιού και μεταξωτής κάλτσας προστέθηκε μία ειδική προστατευτική κάλτσα από λινό, με το όνομα "da stivale" (της μπότας), η όποια αργότερα παρέμεινε σαν διακοσμητικό στοιχείο, με δαντέλες και κορδέλες, κάτι σαν «περιλαίμιο» του γονάτου.

Στην αυλή των Βερσαλλιών, όπου κυριαρχούσαν τα περιφνημα παπούτσια με τα κόκκινα τακούνια, φοριούνται κάλτσες μπλε ή βαθυκόκκινες από μετάξι, με χρυσά ή ασημένια κορδόνια. Ο απλός λαός φορούσε μάλλινες, συχνά με δεύτερο ζευγάρι από μέσα για να διαρκούν περισσότερο.

Στο μεταξύ επινοήθηκε μία μηχανή που έπλεκε κάλτσες σε σχήμα κυλινδρικό.

Εντούτοις, πρέπει να περιμένουμε μέχρι το δεύτερο μισό του 18ου αιώνα για την επικύρωσή της, σε σχέση με τις σύγχρονες κάλτσες από βαμβάκι.

Είναι αλήθεια ότι ο βικτωριανός αιώνας έβαλε κάλτσες και στις γάμπες των ευγενών. Έκλεισε ωστόσο με τις κοπέλες των παρισινών καμπαρέ και του καν-καν, όπου θριάμβευσαν οι γάμπες τους με τις μαύρες μεταξωτές κάλτσες που είχαν σαν φόντο δαντέλες και βολάν.

Με τον καιρό οι κάλτσες αυτές υιοθετήθηκαν από όλες τις γυναίκες. Αρχικά ήταν βαμβακερές, λευκές, κεντημένες με λουλούδια και πεταλούδες. Τις φορούσαν με μπποτάκια, αλλά από κάτω φορούσαν κόκκινες μεταξωτές κάλτσες για την προστασία του ποδιού. Για τους

άνδρες επέρχεται η ίδια διαδικασία, αυτή τη φορά με τρόπο αντίστροφο. Τα παντελόνια μακραίνουν και οι κάλτσες κονταίνουν, με το χρώμα τους να είναι υποχρεωτικά μαύρο για τις βραδινές εμφανίσεις. Ο 18ος αιώνας μπορούμε να ισχυριστούμε ότι είναι ο «αιώνας χωρίς γάμπες». Τέλος η δόξα της ανδρικής κάλτσας, τέλος και εκείνη της γυναικείας.

Οι καλοί οικογενειακοί φωτογράφοι, ιδιαίτερα της Αγγλίας, αγνοούν πως οι γυναίκες διαθέτουν γάμπες και πόδια. Δεν τα έχουν δει ποτέ. Οι γυναικείες φιγούρες απεικονίζονται σαν να στηρίζονται επάνω σε ένα σύννεφο!

Με την ραγδαία εξέλιξη της βιομηχανίας ειδών ένδυσης, παρουσιάστηκε μια τεράστια ποικιλία νέων υλικών, ποιτητων και χρωμάτων. Η καλή κάλτσα μπορούσε να φορεθεί από τον καθένα.

Εργαστήριο καλσοτεχνίας

Ο Τουλούς Λωτρέκ μας θυμίζει ότι η επίδειξη της «καλωμένης» των χορευτριών ήταν απαραίτητη στα παρισινά καμπαρέ.

Αιργραφ με υμίγμη κυρία. Ότι πρέπει για την τόνωση του ηθικού του παραλήπτη στρατιώτη!

Ακόμα και οι δακτυλογράφοι είχαν την πολυτέλεια να φορούν κάλτσες από μετάξι (που κατόπιν έγιναν από ρεγιόν και αργότερα από νάιλον).

Οι δικτυωτές κάλτσες σηματοδοτούσαν κάποτε το πέρασμα από το κορίτσι στη δεσποινίδα.

Με τα κοντά μεσοφόρια των πρώτων μεταπολεμικών χρόνων, το χρώμα στις κάλτσες που θριαμβεύει είναι το ροζ-σωμόν, το οποίο αργότερα θα φτάσει σε τόνους πιο απαλούς και ουδέτερους. Πρόσφατη είναι η επανεμφάνιση καλτσών κάθε χρώματος. Ακόμα και με λουρίδες και αστεία σχέδια. Ενδιαφέρον έχει και το πέρασμα της κάλτσας/σώβρακου από τους άνδρες στις γυναίκες, που τώρα ονομάζεται «κολάν». Δειλά και προοδευτικά εξαφανίστηκε και η ραφή, η σωστή καθετότητα της οποίας ήταν καθημερινό πρόβλημα εκατομμυρίων γυναικών, και η εξαφάνιση της οποίας χαιρέτιστηκε σαν μία μεγάλη κατάκτηση της τεχνολογίας και της αισθητικής.

Στις μέρες μας, η μόδα στις ανδρικές κάλτσες δεν έφερε κάποια ιδιαίτερη αλλαγή, εκτός από την σχεδόν πλήρη εξαφάνιση των ζαρτιερών που αποτελούσαν απαραίτητο αξεσουάρ λίγα χρόνια πριν. Αναφορά στις ζαρτιέρες κάνει ο Βοκάκιος, μιλώντας για «ένα ζευγάρι μικρές ζώνες». Βέβαια, στην εποχή του δεν ήταν ακόμα ελαστικές. Η ζαρτιέρα όπως την ξέραμε, γεννήθηκε μάλλον στην Ιταλία, διαδόθηκε γρήγορα στη Γαλλία και καθιερώθηκε από τον Εδουάρδο Γ' της Αγγλίας, ο οποίος στα 1348 ίδρυσε το Most

Noble Order of the Garter (Το Ευγενέστατο Τάγμα της Καλτσοδέτας).

Πασιγνωστή είναι και η ιστορία με την όμορφη σύζυγο του κόμη του Salisbry που έχασε μία μπλε ζαρτιέρα και που ο βασιλιάς έσκυψε να τη μαζέψει. Μία κορδέλα-ζαρτιέρα από μπλε-σιέλ βελούδο (στα χρόνια του Γεωργίου Α' θα γίνει πιο σκούρα), ρελιασμένη με χρυσό και με το περίφημο χρυσοκέντητο απόφθεγμα Honni soit qui mal y pense, θα γίνει τα χρόνια εκείνα η πιο σπουδαία και ιδιαίτερη τιμή.

Η ιστορία των περασμένων αιώνων, κυρίως του 16ου, είναι γεμάτη από αναφορές για πολύτιμες ζαρτιέρες ποικίλων τύπων, πραγματικά καλλιτεχνήματα. Τον 18ο αιώνα, η εισαγωγή του ελαστικού έφερε επανάσταση και σ' αυτό το αντικείμενο, το οποίο, αφού φορέθηκε κατά κόρο, έφτασε κάποτε να αποτελεί αντικείμενο σαρκασμού, όπως στην περίπτωση των τελευταίων ανδρικών ζαρτιερών που χρησιμοποιούνται ακόμα σε κωμικές θεατρικές ή άλλες παραστάσεις. Τελικά, οι ζαρτιέρες έπεσαν θύμα της εμφάνισης των ελαστικών καλτσών ή αυτών με το ελαστικό τελείωμα. Πήγαν να κάνουν συντροφιά στις γκέτες, που αντιπροσώπευαν μία από τις ακραίες εξελίξεις προστασίας της αν-

δρικής γάμπας, και οι οποίες έμειναν σε χρήση μόνο από τους στρατιώτες σε υπηρεσία.

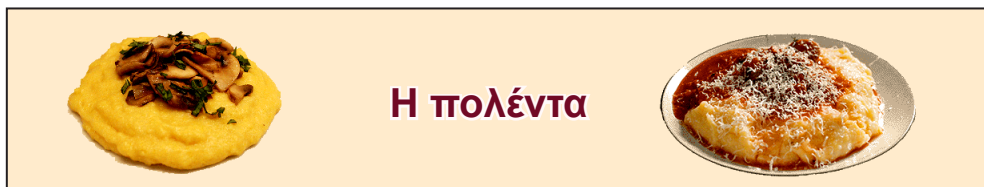
Παντελής Λεούσης

Οι Ιταλοί διακρίθηκαν στην σχεδίαση και παραγωγή καλτσών.

Διαφημίσεις καλτσοβιομηχανιών Γαλλίας, ΗΠΑ και Βελγίου, σε καρτέ γραμματοσήμων, σε μηχανόσημο και σε μονόφυλλο Publibel.

Η πολέντα

Η πολέντα είναι ένα από τα πιο χαρακτηριστικά φαγητά πολλών χωρών. Συνδέεται παραδοσιακά με τις χαμηλότερες τάξεις και αποτελεί, όπως και στο παρελθόν, βασικό φαγητό στην καθημερινή τους διατροφή.

Πρόκειται για ένα πιάτο βρασμένου καλαμποκιού που μπορεί να σερβιριστεί ως ζεστό χυλός ή να αφηθεί να κρυώσει και, με τη βοήθεια μιας φόρμας, να στερεοποιηθεί σε σχήμα καρβελιού, οπότε οπότε σερβίρεται παραδοσιακά σε μια στρογγυλή ξύλινη σανίδα κοπής. Το «καρβέλι» πολέντας μπορεί να φαγωθεί είτε ως έχει, αλλά και να τηγανιστεί ή να ψηθεί.

Η ποικιλία των χρησιμοποιούμενων δημητριακών είναι συνήθως κίτρινος ή λευκός αραβόσιτος, σίκαλη ή μίγματα αυτών.

Ανάλογα με την λεπτότητα της άλεσης, έχουμε διαφορετικούς τύπους πολέντας: πηχτή και σταθερή, ή κρεμώδη και μαλακή.

Όπως είναι φυσικό, η πολέντα, τόσο ως χυλός όσο και πηχτή ή στερεοποιημένη, δεχόταν πολλών ειδών καρυκεύματα ή συμπληρωματικά τρόφιμα όπως σάλτσα τομάτας

και άλλα διάφορα λαχανικά, ακόμα και κρέας. Τα πάντα εξαρτιόνταν από τις οικονομικές δυνατότητες του σπιτιού. Με την εξέλιξη και την άνοδο του βιοτικού επιπέδου των λαών, το παραδοσιακό αυτό πιάτο δέχεται μία τεράστια ποικιλία συμπληρωμάτων, ανάλογα με τη διάθεση της νοικοκυράς και τις τοπικές συνήθειες.

Η πολέντα περιλαμβάνεται στη βασική κουζίνα της Βόρειας Ιταλίας, της Ελβετίας, της Σλοβενίας και των Βαλκανίων (όπου ονομάζεται επίσης kačamak) και, σε μικρότερο βαθμό, της Κεντρικής Ιταλίας, π.χ. Τοσκάνη. Στη Ρουμανία και τη Μολδαβία, το πιάτο είναι γνωστό ως mămăliǎ.

Όπως είναι σήμερα γνωστό, η πολέντα προέρχεται από παλαιότερες μορφές χυλού των ρωμαϊκών χρόνων, γνωστού στα λατινικά ως pulis ή pulmentum.

Η πολέντα υπήρχε στην Ευρώπη πολύ πριν την εισαγωγή του καλαμποκιού από την Αμερική τον 16ο αιώνα. Παρασκευαζόταν από αλεύρι από κάστανα, κεχρί, ρεβίθια και διά-

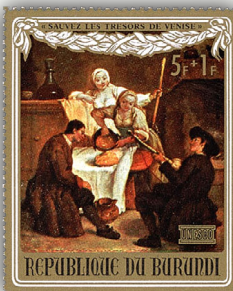
Πολέντα χυλός Βοσνίας Ερζεγοβίνης

Χοντρόκοκκη, στεγνή πολέντα σε καρβέλι Μολδαβίας

Μια ιταλική οικογένεια ξεσπυρίζει το καλαμπόκι με απώτερο σκοπό την πολέντα και μία άλλη περιμένει να μαγειρευτεί (σε πίνακα του Pietro Longhi).

Τόσο στο Κουρασάο όσο και στο Πράσινο Ακρωτήριο, η πολέντα είναι συνηθισμένο πιάτο.

φορα είδη σιταριού.

Π. Λ.

Στην Ευρώπη, η προέλευση των τροχόσπιτων, σταθερών ή ρυμουλκούμενων, μπορεί να εντοπιστεί στους ταξιδιώτες Ρομά, και σε θεατρίνους που περνούσαν το μεγαλύτερο μέρος της ζωής τους σε τροχόσπιτα. Ο εξερευνητής και φυσιοδίφης Samuel Baker αγόρασε στη Βρετανία ένα πραγματικό τροχόσπιτο από τσιγγάνους και το έστειλε στην Κύπρο όπου περιόδευσε το 1879.

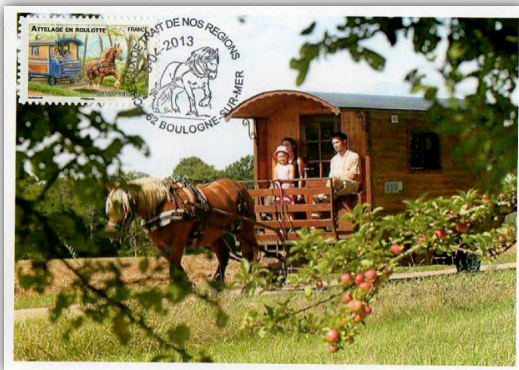
Το πρώτο τρέιλερ αναψυχής στον κόσμο κατασκευάστηκε στη Βρετανία το 1880, μετά από παραγγελία ενός δημοφιλούς συγγραφέα φανταστικών περιπετειών για εφήβους. Ζήτησε να του κατασκευαστεί «ένα τροχόσπιτο για τζέντλεμαν». Είχε μήκος 5,5 μ. και ήταν βασισμένο στο σχέδιο των αμαξιών που χρησιμοποιούσαν οι ταξιδιώτες ιεροκήρυκες της άγριας αμερικανικής Δύσης. Το ονόμασε «Οδοιπόρο», περιόδεψε με αυτό την βρετανική ύπαιθρο και έγραψε αργότερα (1885) ένα βιβλίο με τίτλο «Ο τσιγγάνος τζέντλεμαν», στο οποίο τεκμηριώνει τις περιγραφές και εντυπώσεις αυτών των ταξιδιών. Το παράδειγμα του Stables ακολούθησε και ο

Ουκρανοί τσιγγάνοι με τροχόσπιτο.

Αμαξά-τροχόσπιτο των μεταναστών στην Αμερικανική Δύση. Δεξιά, το "τροχόσπιτο" του σάλιαγκα. Το κουβαλάει πάντα μαζί του, χειμώνα-καλοκαίρι!

Τροχόσπιτο άλλων εποχών.

Δούκας του Νιούκασλ, παραγγέλλοντας και το δικό του τροχόσπιτο.

Και ενώ υπάρχουν πολλά στοιχεία για την εμφάνιση των πρώτων τροχόσπιτων στην Αγγλία, στο αγγλικό μουσείο τροχόσπιτων εκτίθεται ένα γαλλικό μοντέλο που χρονολογείται το 1806 και αποδεικνύει ότι η πρωτιά της ανακάλυψής τους ανήκει στους Γάλλους.

Μέχρι τα τέλη του αιώνα, η χρήση τροχόσπιτων για αναψυχή είχε γίνει μια ολοένα και πιο δημοφιλής δραστηριότητα. Το 1901 ο Thomas Hiram Holding, πατέρας του σύγχρονου κάμπινγκ, ίδρυσε το Camping and Caravanning Club, ενώ το 1907 ιδρύθηκε το Caravan Club, με αντιπρόεδρο τον Stables. Σκοπός του κλαμπ ήταν να «... φέρνει σε επαφή αυτούς που ενδιαφέρονται για τη ζωή με τροχόσπιτο ως χόμπι ... να βελτιώνει και να προμηθεύει κατάλληλα οχήματα και σχετικά εργαλεία ... και να οργανώνει χώρους κατασκήνωσης.» Στη Βόρεια Αμερική, το «Caravanning» κέρδισε δημοτικότητα στη δεκαετία του 1920.

Πρόβλημα δημιουργήθηκε κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο όταν τα άλογα επιτάχθηκαν από το στρατό και δεν επεστράφησαν. Ωστόσο, οι φανατικοί των τροχόσπιτων βρήκαν τη λύση. Αγόρασαν μετά τον πόλεμο στρατιωτικά φορτηγά σε χαμηλές τιμές και έγιναν από τους πρώτους αυτοκινούμενους «κάμππερς».

Τα σύγχρονα ρυμουλκούμενα τροχόσπιτα διατίθενται σε μια σειρά μεγεθών, από μικρά δύο θέσεων, χωρίς τουαλέτα και μόνο βασικές εγκαταστάσεις κουζίνας, έως μεγάλο τύπου, όπως τρίκλινα, με έξι κουκέτες κλπ. Οι συνήθεις διαστάσεις τροχόσπιτων έχουν μήκος από 3 έως 10 μέτρα.

Τελικά, όπως εξελίχθηκε το τροχόσπιτο μπορεί να φιλοξενήσει μια οικογένεια, ένα επάγγελμα, ανθρώπους του τσίρκου, βοσκούς, ανθρώπους του κινηματογράφου σε εξωτερικά γυρίσματα ταινιών, αλλά και τουρίστες που τα ενοικιάζουν στα κάμπινγκ για τις διακοπές τους. Παλιά ήταν εργαλείο για ταξίδια και για διαμονή, με μόνη κινητήρια δύναμη τα άλογα. Σήμερα έλκεται από αυτοκίνητα ή είναι αυτο-

Το θρυλικό «βανάκι» της Φολκσβάγκεν. Έγραψε ιστορία και ως τροχόσπιτο.

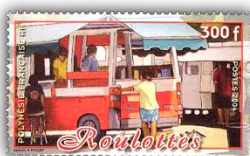
κινούμενο.

Στην Ευρώπη, οι τσιγγάνοι χρησιμοποιούν σήμερα όλο και πιο συχνά σύγχρονα τροχόσπιτα αντί για τα παραδοσιακά από ξύλο ή караβόπανο. Αναφερόμαστε ασφαλώς σε τσιγγάνους των άλλων ευρωπαϊκών χωρών, καθώς οι Έλληνες τσιγγάνοι προτιμούν πάντα τις σκηνές, και χρησιμοποιούν φορτηγά για τις ομαδικές μετακινήσεις τους.

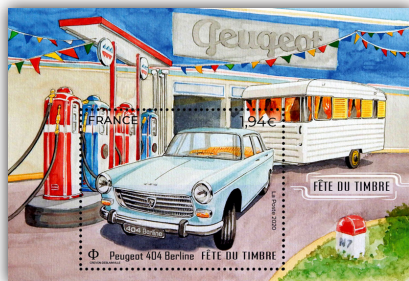
Η πλειοψηφία των τροχόσπιτων έλκεται από οικογενειακά επιβατικά αυτοκίνητα, και λιγότερο με 4 x 4 ή μικρά φορτηγά, τα οποία είναι περισσότερο κατάλληλα για δύσκολους δρόμους και ισχυρές κακοκαιρίες. Πάντως, οι κατασκευαστές συνεχίζουν να εισάγουν νέα, ελαφρύτερα μοντέλα για τη μείωση του βάρους ρυμούλκησης

Τέλος, υπάρχει και η κατηγορία των σύγχρονων μεγάλων αυτοκινούμενων τροχόσπιτων, συχνά μεγέθους πούλμαν, τα οποία παρέχουν όλες τις ανέσεις διαβίωσης και δεν στερούνται σχεδόν τίποτα από όσα μπορεί να προσφέρει μία μόνιμη κατοικία.

Παντελής Λεούσης

Αν θέλετε να συναντήσετε σε κάμπινγκ καγκουρό, πρέπει να πάτε στην Αυστραλία!

Οι Αυστραλοί αγαπούν ιδιαίτερα το κάμπινγκ, χρησιμοποιούν πολύ τα τροχόσπιτα και υπάρχει μεγάλος αριθμός συλλόγων, φίλων αυτού του τρόπου περιήγησης και αναψυχής.

Ο Ηρακλής αφού κυρίεψε την Οιχαλία (αρχαία πόλη κράτος της Θεσσαλίας) και έστειλε στην Τραχίνα τα λάφυρα και την Ιόλη, την κόρη του βασιλιά της Οιχαλίας Ευρύτου που αποτελούσε αντικείμενο του πόθου του Ηρακλή, πήγε στο ακρωτήριο Κηναίο της Εύβοιας όπου έχτισε βωμό θέλησε για να τιμήσει το Δία για την επιτυχία του. Ετοίμασε όλα τα απαραίτητα για μια μεγαλοπρεπή ευχαριστήρια θυσία. Προηγουμένως όμως είχε πει στο Λίχα, τον κήρυκά του, να του φέρει από το παλάτι της Τραχίνιας ένα χιτώνα και ένα ιμάτιο που ήταν συνήθεια να φοράνε στις θυσίες.

Όταν έφτασε η συνοδεία στην Τραχίνα και η Δηϊάνειρα έμαθε από το Λίχα ποια ήταν η Ιόλη και ότι ο Ηρακλής την αγαπούσε, την κυρίεψε τυφλή ζήλια. Δεν το έδειξε όμως. Την δέχτηκε ευγενικά και διέταξε να την περιποιηθούν βασιλικά στο παλάτι. Θυμήθηκε όμως ότι ο Κένταυρος Νέσσος της είχε δώσει πεθαίνοντας ένα ερωτικό φίλτρο, και επειδή νόμισε πως έχανε την αγάπη του Ηρακλή, αποφάσισε να το χρησιμοποιήσει για να τον ξανακαερδίσει.

Ετοίμασε λοιπόν τη λαμπρή φορεσιά για τη θυσία, αφού προηγουμένως άλειψε το χιτώνα με το αίμα του Νέσσου,

προσέχοντας όλα αυτά να γίνουν μακριά από τις ακτίνες του ήλιου και τις φλόγες της φωτιάς, όπως την είχε ορμηνέψει ο Κένταυρος. Αφού τελείωσε, έκλεισε τα ρούχα μέσα σε ένα ξύλινο κουτί και τα έδωσε στο Λίχα να τα πάει στον Ηρακλή, λέγοντάς του αυτά τα ρούχα να μην τα φορέσει άλλος εκτός του Ηρακλή, να μην δει το χιτώνα το φως του ήλιου ή η λάμψη της φωτιάς, και να τον φορέσει κατάσαρκα. Με τις οδηγίες αυτές ξεκίνησε ο Λίχας για την Εύβοια.

Όταν είχε πια φύγει ο Λίχας, η Δηϊάνειρα μπήκε στο δωμάτιο της να μαζέψει το κομμάτι το μαλλί με το οποίο είχε αλείψει το χιτώνα με το αίμα, όμως είδε ένα παράξενο πράγμα: η τούφα είχε γίνει άφαντη και στη θέση της υπήρχε μια φούχτα στάχτη μέσα σε άσπρο αφρό. Τότε κατάλαβε ότι αυτό έγινε επειδή είχε πετάξει το μαλλί σε μέρος που το είδαν οι ακτίνες του ήλιου και αμέσως κατάλαβε ότι αφού το αίμα του Κενταύρου εξαφάνισε το μαλλί, θα μπορούσε να κάνει κακό στον Ηρακλή. Ήταν φανερό ότι ο Νέσσος την είχε εξαπατήσει. Την ώρα που πέθαινε χτυπημένος από το βέλος του Ηρακλή, το μόνο που επιθυμούσε ήταν να τον εκδικηθεί. Και πράγματι οι φόβοι της δεν άργησαν να βγουν αληθινό.

Όταν έφτασε ο Λίχας

Ο Κένταυρος Νέσσος
απάγει την Δηϊάνειρα

Ο Νέσσος τη στιγμή της απαγωγής της Δηϊάνειρας ενώ ο Ηρακλής τον καταδιώκει. Ρωμαϊκό μωσαϊκό από την Παννονία (αρχαία περιοχή της κεντρικής Ευρώπης, στη θέση της σημερινής Ουγγαρίας).

Δύο εκδοχές για το τέλος του Νέσσου. Με μαχαίρι σύμφωνα με τον αρχαίο αγγειογράφο και με τσάκισμα στα βράχια σύμφωνα με τον Αντόνιο Κανόβα.

Η Γουιένα Μπισάου ανέστρεψε στο φεγιάει τον πίνακα του Ρέμπραντ καταπαύς τη βόλευε!

,στο ακρωτήριο Κηναίο με τα δώρα της Δηϊάνειρας, ο Ηρακλής φόρεσε το χιτώνα, άναψε τη φωτιά και άρχισε τη θυσία. Θυσίαζε εκατό σφάγια, μεταξύ των οποίων δώδεκα ταύρους για το Δία, δύο για τον Ποσειδώνα και μία δαμάλα για την Αθηνά. Καθώς όμως φούντωνε η φωτιά για τη θυσία, ο ιδρώτας έτρεχε στο κορμί του Ηρακλή και ο χιτώνας κόλλαγε πάνω του. Σε λίγο άρχισε να ενεργεί το αίμα του Νέσσου και φριχτοί πόνοι έσκισαν το κορμί του.

Θεωρώντας τον Λίχα υπεύθυνο, παρά τους επίμονους ισχυρισμούς εκείνου πως ήταν έργο της Δηϊάνειρας, τον άρπαξε και τον πέταξε με ορμή πάνω στους βράχους, όπου το κεφάλι του θρυμματίστηκε. Στο μεταξύ ο Ηρακλής συνέχισε να σφαδάζει και να ουρλιάζει από τους πόνους. Καθώς μάλιστα προσπαθούσε να ξεκολλήσει το χιτώνα από πάνω του, τραβούσε μαζί και ολόκληρα κομμάτια σάρκες.

Τέλος παρακάλεσε τον Ύλλο και τους ανθρώπους του να τον πάρουν από εκεί, και εκείνοι τον έβαλαν σε ένα καράβι να τον πάνε στο παλάτι στην Τραχίνα.

Π. Λ.

Σημείωση: Η φωτογραφία που διακοσμεί τον τίτλο του άρθρου είναι από τον αρχαιολογικό χώρο της Οίτης που ονομάζεται Πυρά του Ηρακλέους και, κατά την παράδοση, τελείωσε εκεί τη ζωή του ο ημίθεος ήρωας.

Μίθρας και Μιθραϊσμός

Στην ιρανική μυθολογία, ο Μίθρας (φίλος, στα παλιά ιρανικά) είναι ο θεός του φωτός και του Ήλιου, των συμφωνιών και των συμβάσεων. Ο Μίθρας σχετίζεται επίσης με τη δικαιοσύνη, καθώς είναι προστάτης της αλήθειας, αλλά και προστάτης των βοοειδών, θεός της γονιμότητας, της συγκομιδής και των υδάτων.

Ο Μίθρας σε ταυροκτονία. Βοσνία. Γλυπτό σύμπλεγμα

Ως Θεός του Ήλιου, ο Μίθρας απεικονίζεται συνήθως επάνω στο χρυσό άρμα του, τον Ήλιο, που σύρεται από άλογα, όπως με τον Ήλιο στην ελληνική μυθολογία.

Η λατρεία του Μίθρας εξαπλώθηκε από την Περσία σε ολόκληρο τον ελληνικό και ρωμαϊκό κόσμο, και η

νέα μυστηριακή θρησκεία ονομάστηκε Μιθραϊσμός. Οι Ρωμαίοι πιστοί θεωρούσαν τον Μίθρα ως θεό του Ήλιου και τον τιμούσαν σαν προστάτη της πίστης προς τον αυτοκράτορα. Μετά την αποδοχή του Χριστιανισμού από τον αυτοκράτορα Κωνσταντίνο στις αρχές του 4ου αιώνα, ο Μιθραϊσμός έπεσε σε παρακμή και γρήγορα ξεχάστηκε.

Τα δύο γραμματόσημα απεικονίζουν σκηνή ταυροκτονίας.: Ο Μίθρας σφαιγιάζει έναν ταύρο, από το πτώμα του οποίου προέκυψαν όλα τα φυτά και τα ζώα.

Αυτή η σκηνή υπάρχει σε πολλά, κυρίως ρωμαϊκά, αγάλματα και πέτρινα ανάγλυφα.

Λ. Τ.

Πανδημία

Στην ιστορία της ανθρωπότητας υπήρξαν χρονικές περιόδους που οι κοινωνίες, σε καιρό ειρήνης, μετρούσαν θύματα από μολυσματικές ασθένειες. Άνθρωποι κάθε ηλικίας, κοινωνικής θέσης, γυναίκες, άνδρες και παιδιά πέθαιναν, τις περισσότερες φορές αβοήθητοι από την «οργή των θεών».

Οι ασθένειες μαστίζουν την ανθρωπότητα από τις πρώτες μέρες και η εξέλιξή τους οφείλεται σε πολλούς παράγοντες, το θνητό μας ελάττωμα. Ωστόσο, μόλις η έντονη μετάβαση στις αγροτικές κοινότητες αυξήθηκε δραματικά η κλίμακα και η εξάπλωση αυτών των ασθενειών.

Το εκτεταμένο εμπόριο δημιούργησε νέες ευκαιρίες για αλληλεπιδράσεις ανθρώπων και ζώων που επιτάχυναν τέτοιες επιδημίες. Η ελονοσία, η φυματίωση, η λέπρα, η γρίπη, η ευλογιά και άλλοι εμφανίστηκαν για πρώτη φορά κατά τη διάρκεια αυτών των πρώτων ετών.

Σε πολλές αρχαίες κοινωνίες, οι άνθρωποι πίστευαν ότι τα πνεύματα και οι θεοί προκάλεσαν ασθένεια και καταστροφή σε εκείνους

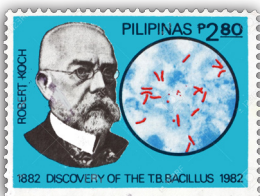
που άξιζαν την οργή τους. Αυτή η μη επιστημονική αντίληψη οδήγησε συχνά σε καταστροφικές αντιδράσεις που είχαν ως αποτέλεσμα το θάνατο χιλιάδων, αν όχι εκατομμυρίων ανθρώπων.

Στην περίπτωση της πανούκλας της εποχής του Ιουστινιανού, ο βυζαντινός ιστορικός

Προκόπιος «ανίχνευσε» την προέλευση της πανώλης στην Κίνα και τη βορειοανατολική Ινδία, μέσω χερσαίων και θαλάσσιων εμπορικών οδών στην Αίγυπτο, όπου εισήλθε στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία μέσω λιμένων της Μεσογείου. Παρά την προφανή γνώση του για τον ρόλο που διαδραματίζει η γεωγραφία και το εμπόριο σε αυτήν την εξάπλωση, ο

Προκόπιος έριξε την ευθύνη για το ξέσπασμα της πανδημίας ... στον αυτοκράτορα Ιουστινιανό, καταγγέλλοντας αυτόν ως «διάβολο», ο οποίος με τη συμπεριφορά του προκάλεσε την τιμωρία του Θεού για τους κακούς τρόπους του. Μερικοί ιστορικοί διαπίστωσαν ότι αυτό το

γεγονός θα μπορούσε να εξουδετερώσει τις προσπάθειες του αυτοκράτορα Ιουστινιανού

Ο Κοχ και ο βάκιλλος της φυματίωσης που πήρε το όνομά του. Δεξιά, πρόσθετο τέλος για την ενίσχυση των φυματικών υπαλλήλων TTT της εποχής.

Πλήθος τα γραμμάτια για την πρόφυλαξη από το EITZ και την ανάγκη χρήσης προφυλακτικού.

για να επανενώσει τα δυτικά και ανατολικά υπολείμματα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, και σηματοδότησε την αρχή του «σκοτεινού αιώνα».

Όσο πιο πολιτισμένοι έγιναν οι άνθρωποι, με μεγαλύτερες πόλεις, πιο εξωτικές οδούς εμπορίου και αυξημένη επαφή με διαφορετικούς πληθυσμούς ανθρώπων, ζώων και οικοσυστημάτων, τόσο πιο πιθανές γίνονταν οι πανδημίες. Ευτυχώς, η κατανόηση της ανθρωπότητας για τα αίτια των ασθενειών έχει βελτιωθεί και αυτό έχει ως αποτέλεσμα μια δραστική βελτίωση της αντίδρασης της ιατρικής στις σύγχρονες πανδημίες, αν και παραμένει ακόμα αργή και ελλιπή.

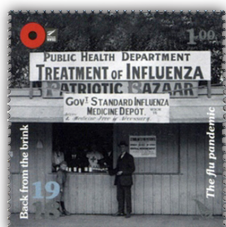
Μία από τις πιο διαδεδομένες άμυνες κατά των επιδημιών είναι η «πρακτική της καραντίνας», η οποία ξεκίνησε τον 14ο αιώνα, σε μια προσπάθεια προστασίας των παράκτιων πόλεων από επιδημίες πανώλης. Οι προσεκτικές λιμενικές αρχές απαιτούσαν από τα πλοία που φτάνουν στη Βενετία από μολυσμένα λιμάνια να καθίσουν στο αγκυροβόλιο για 40 ημέρες πριν από την έξοδο του πληρώματος στο λιμάνι (εξ ου και η προέλευση της λέξης καραντίνας από το ιταλικό «quaranta giorni» ή 40 ημέρες).

μέτρο κατά της εξάπλωσης των μολυσματικών ασθενειών ήταν και η απολύμανση της αλληλογραφίας, είτε με κάπνισμα, είτε με άλλους τρόπους. Οι επιστολές συχνά ξυραφίζονταν για να περάσει ο καπνός στο εσωτερικό τους.

Η ιστορία έχει καταγράψει μεταξύ άλλων και τις ακόλουθες πανδημίες με εκατόμβες νεκρών:

Προϊστορική επιδημία, γύρω στο 3000 π.Χ. Πανούκλα της Αθήνας, 430 π.Χ.. Ευλογιά, 165-180 μ.Χ.. Πανούκλα του Ιουστινιανού, 541-542 μ.Χ.. Μαύρος Θάνατος, 1346-1353. Αιμοραγικός πυρετός «Επιδημία Cocoliztli», 1545-1548. Μεγάλη πανούκλα του Λονδίνου 1665-1666 και της Μασσαλίας, 1720-1723. Επιδημία κίτρινου πυρετού της Φιλαδέλφειας, 1793. Πανδημία γρίπης, 1889-1890. Αμερικανική επιδημία πολιομυελίτιδας, 1916. Ισπανική γρίπη, 1918-1920. Ασιατική γρίπη, 1957-1958, Πανδημία και επιδημία του AIDS, 1981 μέχρι τις μέρες μας. Πανδημία γρίπης των χοίρων H1N1, 2009-2010, Επιδημία Ebola της Δυτικής Αφρικής, 2014-2016. Πανδημία κορονοϊού (covid 19).

Δημήτρης Βαρελάς

Δύο γραμματόσημα για τα 100 χρόνια από την εκδήλωση της φονικής γρίπης του 1918

Η επιδημία του EBOLA στοίχισε πολλές ζωές στη Δυτική Αφρική.

Τεράστια τα προβλήματα από τον κορονοϊό στις μέρες μας. Ηρωικές μορφές το προσωπικό υγείας.

Επιστολή του 1916, από το Λιντς της Γερμανίας προς Κοπεγχάγη, με σφραγίδα απολύμανσης. Αποστολέας Ρώσος αιχμάλωτος πολέμου.

Εκτός από το σκορβούτο, μία ακόμα ασθένεια που προκαλείται από ανεπάρκεια βιταμίνης και το μπεριμπέρι. Αυτή τη φορά υπαίτιος είναι η έλλειψη βιταμίνης Β1. Παρατηρείται σε περίπτωση κακής διατροφής σε ανθρώπους ή ζώα που δεν συνθέτουν βιταμίνη Β1, όπως π.χ. ο άνθρωπος, αλλά και τα κοτόπουλα. Στους ανθρώπους προκαλεί καρδιακή ανεπάρκεια και νευρολογικές διαταραχές.

Το όνομα «μπέρι-μπέρι» σημαίνει «δεν μπορώ, δεν μπορώ» και προέρχεται από τα Σιναλέζικα, τη γλώσσα που μιλά ο περισσότερος πληθυσμός της Σρι Λάνκα. Πράγματι, το όνομα αυτό χαρακτηρίζει απόλυτα ένα από τα συμπτώματα του ασθενούς: την έντονη κόπωση.

Στην Ιαπωνία, έχουν παρατηρηθεί περιπτώσεις ανεπάρκειας βιταμίνης Β1 διότι οι Ιάπωνες συνηθίζουν να τρώνε ωμά ψάρια. Αυτό διότι η σάρκα ορισμένων ψαριών περιέχει θειαμινάση, ένα ένζυμο που καταστρέφει τη βιταμίνη Β1. Αυτό το ένζυμο μετουσιώνεται κατά το μαγείρεμα των ψαριών, όχι όμως και αν καταναλώνονται ωμά.

Καθώς ο ανθρώπινος οργανισμός δεν είναι σε θέση να παράγει βιταμίνη Β1, πρέπει να την βρει καθημερινά στο φαγητό του.

Στους ανθρώπους, η ασθένεια εκδηλώνεται με νευρολογικά και καρδιακά προβλήματα. Υπάρχουν πολλές μορφές: η ξηρή μορφή που επηρεάζει κυρίως

ως το περιφερικό νευρικό σύστημα, η υγρή μορφή που επηρεάζει κυρίως το κυκλοφορικό σύστημα και η γαστρεντερική μορφή.

Παρόλο που είναι γνωστή στην αρχαία Κίνα από την 3η χιλιετία π.Χ. όπου η εμφάνισή της ασθένειας είχε συνδεθεί με την κατανάλωση λευκού ρυζιού, περιγράφηκε από δυτικό γιατρό μετά το 1630: τον Ολλανδό ιατρό Jakob Bondt στην Ιάβα.

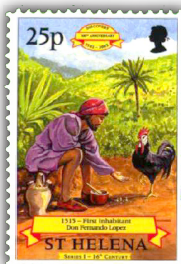
Το μπεριμπέρι αποτέλεσε πραγματικό πρόβλημα για το ιαπωνικό ναυτικό στα τέλη του 19ου αιώνα, καθώς στο σιτηρέσιο των ναυτικών κυριαρχούσε λευκό ρύζι που δεν περιέχει βιταμίνη Β1. Ο ιαπωνικός ναυτικός ιατρός Takaki Kanehiro αντιλήφθηκε ότι η ασθένεια συνδέεται με διατροφική ανεπάρκεια και, παρατηρώντας ότι το μπεριμπέρι απουσίαζε από στο ναυτικό της δύσης, αντικατέστησε το ρύζι με κριθάρι και αύξησε τις ποσότητες κρέατος και λαχανικών, μειώνοντας έτσι τη θνησι-

μότητα των ναυτών. Ακόμη και αργότερα, ο ιαπωνικός άμαχος πληθυσμός εξακολούθησε να υποφέρει από το μπεριμπέρι. Η θνησιμότητα από την ασθένεια στην Ιαπωνία κορυφώθηκε σε 26.000 θανάτους το 1923.

Τελικά, ο Christiaan Eijkman (1858-1930) ένας Ολλανδός γιατρός που ζούσε στην Μπατάβια (Ολλανδικές Ανατολικές Ινδίες, τώρα Τζακάρτα), παρατηρώντας τυχαία τη συ-

Ινστιτούτο Ιατρικών Ερευνών Beriberi.

Ο Ολλανδός παθολόγος Christiaan Eijkman, παρατηρώντας τη διατροφή των κοτόπουλων, οδηγήθηκε στην κατανόηση του προβλήματος. Για αυτή του την ανακάλυψη τιμήθηκε με το Βραβείο Νόμπελ Φυσιολογίας.

Ο Kazimierz Funk απομόνωσε την πρώτη βιταμίνη

μπεριφορά των κοτόπουλων που έτρωγαν αποφλοιωμένο άσπρο ρύζι και εκείνα που το έτρωγαν ολόκληρο, κατάλαβε την αιτία του μπεριμπέρι,

ενώ ο βιοχημικός Kazimierz Funk κατάλαβε πρώτος ότι η ασθένεια προήλθε από μια διατροφική ανεπάρκεια και απομόνωσε την πρώτη βιταμίνη Β1, την πρώτη βιταμίνη που ανακαλύφθηκε.

Ο Christiane Eijkman τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ Φυσιολογίας το 1929.

Οι πληθυσμοί του τρίτου κόσμου επηρεάζονται ιδιαίτερα από αυτή την ανεπάρκεια λόγω της αλλαγής των διατροφικών συνηθειών τους. Τα τρόφιμα που περιέχουν βιταμίνη Β1, όπως η μαניόκα, τα ψάρια και το κόκκινο ρύζι, έχουν αντικατασταθεί

για αυστηρά οικονομικούς και περιβαλλοντικούς λόγους από βιομηχανικά τροποποιημένο κοτόπουλο και άσπρο ρύζι. Διότι κατά τη βιομηχανική στίλβωση

Η μαניόκα αποτελεί πηγή βιταμίνης Β1 για του λαούς του 3ου κόσμου.

των κόκκων που είναι αναγκαία για να ληφθεί λευκό ρύζι, η βιταμίνη Β1 που είναι φυσικά παρούσα στο περικάρπιο του κόκκου ρυζιού εξαφανίζεται.

Το 2004, η Μαγιόττε επλήγη από μια μεγάλη επιδημία παιδικού μπεριμπέρι, με αποτέλεσμα το θάνατο περίπου 20 νεογνών, η αιτία του οποίου ήταν ανεπάρκεια βιταμίνης Β1 στο μητρικό γάλα, καθώς και ελλείψεις της βιταμίνης κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης.

Στο δυτικό κόσμο δεν παρατηρούνται περιπτώσεις ανεπάρκειας βιταμίνης Β1, με εξαίρεση άτομα με χρόνιο αλκοολισμό.

Λ. Τ.

«Η Χιονάτη και οι 7 νάνοι»

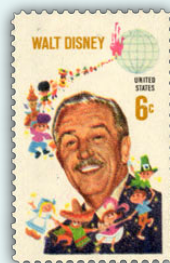
Η Χιονάτη και οι Επτά Νάνοι του Γουόλτ Ντίσνεϊ ήταν η πρώτη κινουμένων σχεδίων. Γυρίστηκε το 1937 και βασίστηκε σε ένα παραμύθι των Αδελφών Γκριμ από τη συλλογή τους *Παιδικά και Σπινικά Παραμύθια*.

Εκείνη την εποχή, πολλοί αμφέβαλλαν αν θα βρεθεί κάποιος να πληρώσει για να δει μια τέτοια ταινία. Όμως διαψεύστηκαν. Αυτό το τρυφερό παραμύθι απετέλεσε

κριτική και εμπορική επιτυχία, με έσοδα 8 εκατομμυρίων δολαρίων κατά την αρχική της κυκλοφορία, κάτι που σύντομα την έκανε την ταινία με τα περισσότερα έσοδα εκείνης της περιόδου. Η δημοτικότητα της ταινίας οδήγησε στο να επανακυκλοφορησει στις αίθουσες αρκετές φορές μέχρι που έφτασε και στα home video τη δεκαετία του 1990.

Στην 11η Απονομή των Βραβείων Όσκαρ, ο Ουόλτ Ντίσνεϊ βραβεύτηκε με Τιμητικό Βραβείο Όσκαρ και η ταινία ήταν υποψήφια στην κατηγορία Καλύτερης Μουσικής την προηγούμενη χρονιά. Το 1989, η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου των ΗΠΑ θεώρησε την ταινία «πολιτιστικά, ιστορικά ή αισθητικά σημαντική» και την επέλεξε για τη διατήρησή της στο Εθνικό Μητρώο Κινηματογράφου. Βρίσκεται επίσης στη λίστα με τις 100 καλύτερες Αμερικανικές ταινίες του Αμερικανικού Ινστιτούτου Κινηματογράφου, το οποίο επίσης ονόμασε την ταινία ως μία από τις 10 καλύτερες Αμερικανικές ταινίες κινουμένων σχεδίων όλων των εποχών το 2008.

Π. Α.

Βαν Γκογκ και Γκογκέν Δύο τραγικές προσωπικότητες

Ο βαν Γκόγκ (Vincent van Gogh) γεννήθηκε στις 30 Μαρτίου 1853 στην Zundert της Ολλανδίας. Άρχισε τη ζωή του σαν υπάλληλος σε έμπορο πινάκων ζωγραφικής στη Χάγη, το Λονδίνο και το Παρίσι, και συνέχισε σαν δάσκαλος στο Λονδίνο και υπάλληλος βιβλιοπωλείου στο Ντόρντρεχτ. Τίποτα δεν προμήνυε ότι θα γίνει ζωγράφος.

Έπιασε τα πινέλα σε ηλικία 27 ετών, στην αρχή σαν ερασιτέχνης. Αφού ασκήθηκε στο σχέδιο μόνος του, πήρε αργότερα μαθήματα από έναν αναγνωρισμένο ζωγράφο της εποχής, τον Αντόν Μωβ, που του σύστησε ο αδελφός του Τεό. Το Ιούνιο του 1881 ζωγράφισε τα πρώτα λάδια του, όλα νεκρές φύσεις. Κατόπιν συνέχισε με τοπία και σπουδές επαγγελματιών, όπως υφαντών

ή αγροτών.

Την 1η Μαρτίου 1886 εγκαταστάθηκε στο Παρίσι, όπου ήρθε αντιμέτωπος με την ζωγραφική των ιμπρεσιονιστών (Ντεγκά, Μονέ, Ρενουάρ) και τον μετα-ιμπρεσιονισμό του Σερά (Seurat), και συνάντησε τους Τουλούζ Λωτρέκ, Σινιάκ (Signac) και Γκογκέν.

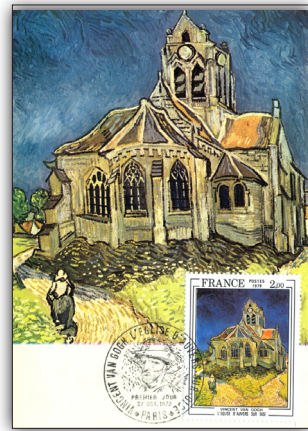
Στο Παρίσι, άλλαξε την τεχνική του. Τα χρώματά του έγιναν πιο έντονα, οι πινελιές του πιο νευρικές. Τον Φεβρουάριο του 1888, πήγε στην πόλη **Αρλ** όπου συνάντησε τον Γκογκέν. Εκεί ζωγράφισε τα περίφημα «**Ηλιοτρόπια**» και το «**Νανούρισμα**». Μετά από μια φιλονικία με τον Γκογκέν, το ένα αυτό του ακρωτηριάστηκε. Αμέσως μετά εγκλείστηκε στον εκκλησιαστικό ξενώνα (άσυλο) του

Στην αρχή ζωγράφιζε νεκρές φύσεις

Η αγροτική ζωή ήταν ένα από τα αγαπημένα θέματα του βαν Γκογκ.

Ένα από τα περίφημα «**Ηλιοτρόπια**» και στη μέση, το «**Νανούρισμα**».

Δεξιά, η μονή του Αγίου Παύλου, στο άσυλο της οποίας φιλοξενήθηκε ο βαν Γκογκ.

Αγίου Παύλου της πόλης Saint-Rémy. Ένας γνωστός του γιατρός τον κάλεσε στην Auvers-sur-Oise για θεραπεία των πολλαπλών κρίσεων άνοιας που δεν του επέτρεπαν να εργάζεται.

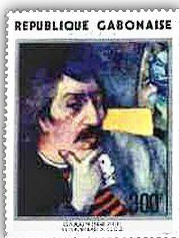
Λίγο μετά, στις 29 Ιουλίου 1890, ο Βίνσεντ βαν Γκογκ αυτοκτόνησε και θάφτηκε στο μικρό νεκροταφείο της Auvers-sur-Oise, μαζί με τον αδελφό Τεό που ποτέ δεν τον εγκατάλειψε.

Ο βαν Γκογκ έγινε διάσημος σχεδόν αμέσως μετά τον θάνατό του. Αυτή η έκφραση της έντονης απελπισίας που χαρακτηρίζει το σπουδαίο έργο του συγκίνησε αμέσως το κοινό.

Ο Πολ Γκογκέν γεννήθηκε στο Παρίσι στις 7 Ιουνίου 1848 και από μικρός ονειρευόταν να γίνει ζωγράφος. Το 1883 εγκατέλειψε το επάγγελμα του χρηματιστή και άρχισε να ζωγραφίζει. Στα έργα του χρησιμοποιεί έντονα φωτεινά χρώματα, έχοντας και αυτός επηρεαστεί από τον ιμπρεσιονισμό της εποχής. Αναζητά τόπους που θα

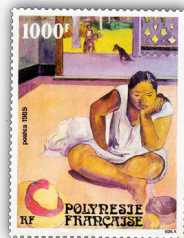
«Η γέφυρα της Αρλ», εκεί όπου έζησαν για λίγο μαζί.

Αυτοπροσωπογραφίες των βαν Γκογκ (εδώ με κομμένο αυτί) και Γκογκέν.

Τρία από τα θεωρούμενα ως αριστουργήματα του Γκογκέν «Ταϊννό ποιμνικό», «Η γυναίκα του Βι» και «Μελαγχολία».

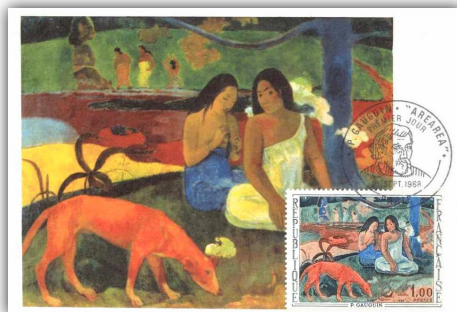

μπορούσαν να τον εμπνεύσουν και ταξιδεύει στην Βρετάνη (Γέφυρα της Αμιένης), στον Παναμά και την Μαρτινίκα. Ακολούθησαν Τονκίνο, Μαδαγασκάρη και τέλος η Ταϊτή. Εκεί, στο εξωτικό νησί της Ταϊτής, ζωγράφισε τα έργα που τον έκαναν διάσημο και χαρακτηρίστηκαν ως «επανάσταση της ζωγραφικής».

Όμως σύφιλη και αλκοόλ κατέστρεψαν την υγεία του, ενώ το μυαλό του, επηρεασμένο από την μεγάλη μοναξιά, βυθίστηκε σε μια βαθιά μελαγχολία που αντανακλάται στους πίνακές του αυτής της περιόδου. Η προσωπικότητά του σταδιακά καταπίπτει και καταφεύγει ζωγραφίζοντας περισσότερο τον εαυτό του.

Τελείως μόνος και εγκαταλειμμένος, πέθανε στις 8 Μαΐου 1903 στην Ατουόνα των Νήσων Μαρκέζας της Πολυνησίας.

Ο Γκογκέν και ο Βαν Γκογκ ήταν μαζί στην πόλη Αρλ (Arles) από τον Οκτώβριο έως το Δεκέμβριο του 1888. Έμειναν στο κίτρινο

«Νεκρά φύση με μήλα» και «Ο κόκκινος σκύλος» του Γκογκέν.

σπίτι (Εικ.) της Πλας Λαμαρτίν. Οι εννέα εβδο-

Το «κίτρινο σπίτι» όπως το απεικόνισε ο βαν Γκόγκ

μάδες που έζησαν μαζί ήταν ιδιαίτερα παραγωγικές και για τους δυο. Ωστόσο, οι καβγάδες τους ήταν συχνοί, κυρίως λόγω την κατάρρευσης της ψυχικής υγείας του Βαν Γκογκ, αλλά και γιατί τους χώριζε ο τρόπος

Πολ Γκογκέν:
«Γυναίκες της Ταϊτής»

της δουλειάς τους: Ο Βαν Γκογκ ζωγράφιζε την πραγματικότητα ενώ ο Γκωγκέν ζωγράφιζε από μνήμης, με μια τεχνική που έμοιαζε δύσκολη για τον Βαν Γκογκ.

Εξαντλημένος από τις διαμάχες και το κλίμα που επικρατούσε μεταξύ τους, ο Γκωγκέν επέστρεψε στο Παρίσι ενώ ο Βαν Γκογκ μπήκε στο άσυλο.

Ωστόσο, θα συνεχίσουν να αλληλογραφούν μέχρι το θάνατο του Βαν Γκογκ.

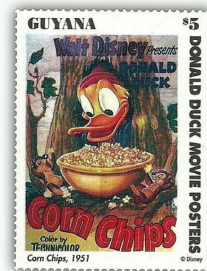
Πντελής Λεουσης

Το ποπκόρν

Οι αρχαιολόγοι ανακάλυψαν ότι το ποπκόρν ήταν γνωστό στην περιοχή του σημερινού Μεξικού από πολύ παλιά, εκεί που το καλαμπόκι καλλιεργήθηκε περίπου 10.000 χρόνια πριν. Τα υπολείμματά ποπκόρν που βρήκαν χρονολογούνται γύρω στα 3.600 π.Χ.

Στις ΗΠΑ, τον 19ο αιώνα έφηναν το καλαμπόκι πάνω σε εστίες μέχρι να σκάσει και να γίνει το γνωστό σνάκ. Ως τέτοιο, άρχισε να πωλείται στην Ανατολική Ακτή με ονόματα όπως Pearls (μαργαριτάρια) ή Nonpareil (απαράμιλλο). Ο όρος «popcorn» (σκασμένο καλαμπόκι) εμφανίστηκε για πρώτη φορά σε λεξικό το 1848. Η προσβασιμότητα του Popcorn αυξήθηκε ταχύτατα τη δεκαετία του 1890 με την εφεύρεση της ατμοκίνητης μηχανής κατασκευής ποπκόρν από τον Charles Cretors, ιδιοκτήτη καταστήματος ζαχαρωτών του Σικάγου. Αυτές οι ατμοκίνητες μηχανές λειτούργησαν σε καταστήματα, αλλά και σε φορητά καροτσάκια ανάλογα εξοπλισμένα.

Κατά τη διάρκεια της Μεγάλης Ύφεσης, το ποπκόρν στοίχιζε μόνο 5-10 η σακούλα και έγινε γρήγορα δημοφιλές. Έτσι, ενώ άλλες επιχειρήσεις έκλειναν, οι επιχειρήσεις popcorn αναπτύχθηκαν και έγιναν πηγή εισοδήματος για πολλούς αγρότες.

Κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, οι διαθέσιμες ποσότητες ζάχαρης για την παραγωγή ζαχαρωτών μειώθηκαν και οι Αμερικανοί στράφηκαν προς το ποπκόρν, τριπλασιάζοντας την κατανάλωση του προϊόντος.

Το σνακ έγινε δημοφιλές και στα θέατρα, δυσανεστώντας τους θεατρώνες διότι αποσπούσε την προσοχή των θεατών. Όταν όμως ένας θεατρώνης σκέφτηκε να εγκαταστήσει μηχανές ποπκόρν στα λόμπι των θεάτρων, είχε περισσότερα κέρδη από αυτά των εισιτηρίων. Αγόρασε μάλιστα αγροκτήματα popcorn και κατάφερε να διατηρήσει τις τιμές των εισιτηρίων. Το εγχείρημα ήταν μια οικονομική επιτυχία και η τάση εξυπηρέτησης του popcorn σύντομα εξαπλώθηκε

Λ. Τ.

Αχ! Αυτό το πλάνο...

ΑΡΤΟΠΟΙΟΣ Περισσότερο ιερατικό αξίωμα παρά επάγγελμα! Χρυσό Μετάλλιο στη ΝΟΤΟΣ 2015

1. ΑΠΟ ΤΟ ΣΙΤΑΡΙ ΣΤΟ ΨΩΜΙ.

Η κουλτούρα του σίτου

- 1.1.α. Ο βασιλιάς των δημητριακών
- 1.1.β. Πολιτισμός και συγκομιδή
- 1.1.γ. Διαχείριση δημητριακών

Μια φορά κι έναν καιρό - οι αλευρόμυλοι

- 1.2.α. Αλευρόμυλοι
- 1.2.β. Από τον χρυσό κόκκο σε λευκό χρυσάφι
- 1.2.γ. Υποπροϊόντα

Αρτοποιία

- 1.3 / α. Παρασκευή της ζύμης
- 1.3 / β. Διάπλαση και διαμόρφωση της ζύμης
- 1.3 / γ. Η ζύμη γίνεται ψωμί

2. ΤΟ ΨΩΜΙ ΤΗΣ ΚΑΘΕ ΗΜΕΡΑΣ

Οι τεχνίτες της ζύμης

- 2.1.α. Αρτοποιοί
- 2.1.β. Η Ένωση των Αρτοποιών
- 2.1.γ. Εκμάθηση και προώθηση του επαγγέλματος

Η καθημερινή ρουτίνα

- 2.2.α. Από τον πλανόδιο πωλητή στο κατάστημα
- 2.2.β. Πώς να πουλήσετε

Ψωμί, ψωμί, περισσότερο ψωμί

- 2.3.α. Βασικό ψωμί
- 2.3.β. Εμπλουτισμένο ψωμί
- 2.3.γ. Ψωμί διαίτης
- 2.3.δ. Ψωμί και κέτερινγκ

3) ΚΑΙ ΤΟ ΨΩΜΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΚΕΡΑΣΜΑ

Το ψωμί γίνεται γλύκισμα

- 3.1.α. Συστατικά για τη μεταμόρφωση
- 3.1.β. Μίξη
- 3.1.γ. «Viennoiserie» (Γλυκίσματα τύπου Βιέννης).
- Γκουρμέ επιδόρπια**
- 3.2.α. Εορταστικά γλυκά
- 3.2.β. Πίτες
- 3.2.γ. Από τα μπισκότα στις Waffles
- Τα γλυκά γίνονται ζαχαρωτά**
- 3.3.α. Αμυγδαλόπασα
- 3.3.β. Πάστα φρούτων
- 3.3.γ. Τρώγοντας με τα μάτια μας

3. ΤΡΟΦΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΩΜΑ, ΤΡΟΦΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ

Από τη Γένεση έως την Καινή Διαθήκη

- 4.1.α. Ψωμί και θρησκεία
- 4.1.β. Η εβραϊκή τελετουργία
- 4.1.γ. Για περισσότερα από 2000 χρόνια
- Συνεργάτης σε θρησκευτικές γιορτές**
- 4.2.α. Εορταστικό ψωμί
- 4.2.β. Οι γιορτές των Χριστουγέννων
- 4.2.γ. Πάσχα
- Από τη φιλανθρωπία στην προπαγάνδα**
- 4.3.α. Φιλανθρωπία
- 4.3.β. Πόλεμος και ψωμί
- 4.3.γ. Ψωμί και προπαγάνδα

Ο Ναός του Παναγίου Τάφου

Ο ναός του Παναγίου Τάφου ή Ναός της Αναστάσεως που βρίσκεται στη χριστιανική συνοικία της παλαιάς πόλης της Ιερουσαλήμ, άρχισε να κτίζεται στα μέσα περίπου του 4ου αι., καταστρέφοντας ναό κτισμένο από τον Αυτοκράτορα Αδριανό, αφιερωμένο στην θεά Αφροδίτη. Ο πρώτος ναός ανεγέρθηκε στον χώρο αυτό με τη φροντίδα του Μεγάλου Κωνσταντίνου και της μητέρας του, όταν η Αγία Ελένη είχε μεταβεί στους Αγίους Τόπους για την ανεύρεση του Τιμίου Σταυρού και του Τάφου του Χριστού. Τον Τιμίο Σταυρό βρήκε τελικά σε ένα βαθύ σπήλαιο, ανατολικά του Τάφου και του Λόφου του Γολγοθά.

Στους αρχαιολόγους, ο Ναός της Αναστάσεως είναι γνωστός ως «Κωνσταντίνειος Βασιλική». Εγκαινιάστηκε το 336 και είχε σχεδιαστεί με τρόπο ώστε να συμπεριλάβει τον Πανάγιο Τάφο, μαζί με τον Γολγοθά και το Σπήλαιο.

Ο Πανάγιος Τάφος, διαστάσεων 2,07 X 1,93 μ., είναι λαξευμένος σε βράχο στο κέντρο του Ναού, καλύπτεται με πολύτιμα μάρμαρα και ονομάστηκε Ιερό Κουβούκλιο.

Έκτοτε, στη μακραίωνη ιστορία του, ο Ναός υπέστη πολλές καταστροφές, με πρώτες από τους Πέρσες το 614, όταν κατέλαβαν την Άγια Πόλη (Ιερουσαλήμ) και αφαίρεσαν τον Τιμίο Σταυρό, την επιστροφή του οποίου διαπραγματεύτηκε το 631 ο βυζαντινός Αυτοκράτορας Ηράκλειος.

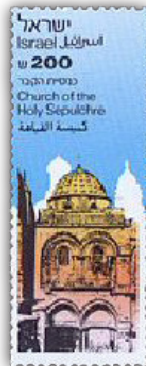
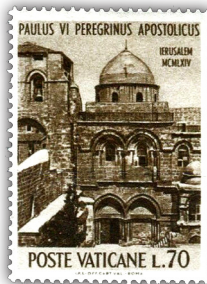
Η αραβική κατάκτηση που ακολούθησε το 638 δεν δημιούργησε προβλήματα στο ναό, καθώς οι Χριστιανοί αντιμετωπίστηκαν με ανοχή. 300 χρόνια αργότερα όμως, η είσοδος στη βασιλική μετατράπηκε σε τζαμί και το 966 ο θόλος καταστράφηκε από πυρκαγιά κατά τη διάρκεια αντιχριστιανικών ταραχών. Τέλος, το 1009, ο φανατικός χαλίφης Fatimid al-Hakim διέταξε την ολοκληρωτική καταστροφή του ναού.

Την περίοδο 1024-1048 ο ναός ξανακτίστηκε χάρη στις φροντίδες των αυτοκρατόρων Ρωμανού Γ', Μιχαήλ Δ' Παφλαγόνα και Κωνσταντίνου Θ' Μονομάχου. Στη συνέχεια, οι Σταυροφόροι κατέλαβαν τα Ιεροσόλυμα και προσέδωσαν στον ναό τη σημερινή περίπου μορφή του.

Με αυτή τη νέα μορφή, από τα τέλη του 11ου αιώνα, ο Ναός της Αναστάσεως άρχισε να προσελκύει προσκυνητές από όλο το Χριστιανικό κόσμο, και για μεγάλο μέρος αυτής της περιόδου οι μουσουλμάνοι ηγέτες της πόλης τους αντιμετώπισαν καλά. Μόνο μετά την κατάληψη της Ιερουσαλήμ από τους Σελτζούκους

Τούρκους το 1077 άρχισαν να κυκλοφορούν φήμες ότι οι χριστιανοί προσκυνητές υφίσταντο κακομεταχείριση και τους αρνούσαν την πρόσβαση στο ναό.

Η απελευθέρωση των ιερών τόπων, με πρώτο τον Πανάγιο Τάφο, ήταν ένα σημαντικό κίνητρο για την Πρώτη Σταυροφορία μεταξύ 1096 και 1099.

Ναός του Παναγίου Τάφου

Κατά τη διάρκεια του επόμενου μισού αιώνα, η εκκλησία του Κωνσταντίνου ΙΧ Μονομάχου ανακατασκευάστηκε σε μεγάλο βαθμό. Αν και το αποτύπωμα του κτηρίου διατηρήθηκε, ο ναός απέκτησε τα χαρακτηριστικά ενός καθεδρικού ναού δυτικού τύπου. Ο Ιερός Κήπος έγινε η βασιλική της εκκλησίας των σταυροφόρων και στον βράχο του Γολγοθά δημιουργήθηκε ξεχωριστό παρεκκλήσι.

Πενήντα χρόνια μετά την κατάληψη της Ιερουσαλήμ από την Πρώτη Σταυροφορία, ο Ναός του Αγίου Τάφου ανακαινίστηκε ξανά (15 Ιουλίου 1149). Ωστόσο, η σημερινή μορφή του είναι ουσιαστικά αυτή που δημιουργήθηκε από τους σταυροφόρους.

Μετά την μουσουλμανική κατάκτηση της πόλης το 1187, οι προσκυνητές συνέχισαν να γίνονται δεκτοί στο χώρο.

Ορισμένα χαρακτηριστικά της μεσαιωνικής εκκλησίας δεν μπορούν πλέον να φανούν, όπως οι τάφοι των πρώτων ηγεμόνων της Ιερουσαλήμ Γοδεφρίγου του Μπουγιόν και Βαλδουίνου. Αφαιρέθηκαν στις αρχές του 19ου αιώνα όταν οι Έλληνες εκτελούσαν εργασίες αποκατάστασης.

Όπως αποκαλύπτουν οι χάρτες του 12ου αιώνα, ο Ναός της Αναστάσεως της Ιερουσαλήμ ήταν το πνευματικό επίκεντρο του Χριστιανισμού και το σημαντικότερο κέντρο προσκυνήματος. Σχεδιάστηκε για να επιτρέψει στους προσκυνητές να μετακινούνται από παρεκκλήσι σε παρεκκλήσι, με αποκορύφωμα την επίσκεψη στον ίδιο τον Πανάγιο Τάφο. Το προσκύνημα ολοκληρωνόταν στο λόφο του Γολγοθά, όπου με τους σταυρούς που μετέφεραν στους ώμους σχημάτιζαν ένα μεγάλο σωρό που καιγόταν την Παραμονή του Πάσχα.

Το 1187 ο Σαλατίν εξεδίωξε τους Σταυ-

ροφόρους από τα Ιεροσόλυμα και βεβήλωσε τον ναό, τον οποίο όμως παρέδωσε τελικά στους χριστιανούς μετά από παρέμβαση του αυτοκράτορα του Βυζαντίου Ισακίου Β' Αγγέλου. Το 1229, με την ανακατάληψη των Ιεροσολύμων από τους Σταυροφόρους, ο ναός πέρασε στη δικαιοδοσία της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας ως το 1244, οπότε με την οριστική αποχώρηση των Σταυροφόρων, ο Ναός περιήλθε και πάλι στους Ορθοδόξους, που εξακολούθησαν να έχουν την κυριότητά του

και μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης.

Στο πρώτο μισό του 19ου αιώνα ο ναός υπέστη σοβαρές ζημιές από μία πυρκαγιά (1808) και δύο σεισμούς (1834, 1836). Παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες που καταβλήθηκαν κατά την αποκατάσταση των ζημιών, ο Ναός παρουσίαζε θλιβερή εικόνα στις αρχές του 20ου αιώνα, ενώ υπέστη και νέες φθορές από τον σεισμό του 1927. Τελικά, μετά την συμφωνία που επήλθε μεταξύ των τριών κυριότερων δογμάτων, Ορθοδόξων, Ρωμαιοκαθολικών και Αρμενίων, το 1958 άρχισε μια συλλογική προσπάθεια αποκατάστασης και συντήρησης του ιερού αυτού μνημείου.

Παρά τις περιπέτειες αιώνων, ο Ναός του Πανάγιου Τάφου παραμένει ένα συναρπαστικό σύμπλεγμα δομών και έχει καίρια σημασία για διάφορες φάσεις της μεσαιωνικής αρχιτεκτονικής ιστορίας. Απομιμήσεις του εξακολουθούν να χτίζονται ακόμα και σήμερα σε όλη την Ευρώπη. Στις μέρες μας, ο είναι ένα από τα κύρια ορόσημα του Χριστιανισμού και της Ιερουσαλήμ, και συνεχίζει να προσελκύει πολλούς προσκυνητές και επισκέπτες.

Γοδεφρίγος του Μπουγιόν και Βαλδουίνος. Σταυροφόροι, βασιλιάδες της Ιερουσαλήμ.

Ο Σαλατίν εξεδίωξε τους Σταυροφόρους

Ναός της Αναστάσεως. Κύριο ορόσημο του Χριστιανισμού.

Ανοικτή Επιστολή...

...προς νέους θεματικούς

Η "Ανοικτή Επιστολή" είναι μία μόνιμη στήλη του περιοδικού μας, στην οποία παρουσιάζονται όλες οι χρήσιμες πληροφορίες για τον καταρτισμό μιας θεματικής συλλογής που φιλοδοξεί να εκθεθεί σε επίσημη εθνική έκθεση ή έκθεση FIP-FEPA, από την επιλογή του θέματος, του χαρτιού και του φιλοτελικού υλικού, μέχρι και την καλύτερη αισθητική της παρουσίαση.

Μετά την κυκλοφορία του βιβλίου "Εγχειρίδιο του Θεματικού Φιλοτελισμού", της γνωστής έκδοσης του συλλόγου μας, τα κείμενα της παρούσας στήλης αναπαράγονται από αυτό.

12.6 Εκδόσεις Πολωνών Αξιωματικών Αιχμαλώτων Πολέμου (POW)

Το Σεπτέμβριο του 1939, με την κατάκτηση της Πολωνίας, οι Γερμανοί αιχμαλώτισαν πολλές χιλιάδες Πολωνούς αξιωματικούς, τους οποίους ενέκλεισαν σε διάφορα στρατόπεδα αιχμαλώτων πολέμου ειδικά για αξιωματικούς, που έμειναν γνωστά με το όνομα Oflags (σύντμηση του Offizierlagers = Στρατόπεδα Αξιωματικών). Αυτά τα στρατόπεδα ήταν αρκετά μεγάλα σε έκταση και φιλοξένησαν πολλές χιλιάδες κρατούμενους. Για να μπορούν να επικοινωνούν μεταξύ τους, οι κρατούμενοι αποφάσισαν να ιδρύσουν ένα είδος ταχυδρομικής υπηρεσίας, η οποία λειτούργησε τελικά στα στρατόπεδα των πόλεων Grossborn, Murnau, Neubrandenburg και Waldenberg.

Αυτά τα ταχυδρομεία

στρατοπέδων έγιναν αποδεκτά από τις γερμανικές αρχές.

Οι Πολωνοί φυλακισμένοι βρήκαν τρόπους και τύπωναν μόνοι τους τα γραμματόσημα και τα ταχυδρομικά μονόφυλλα, μετέφεραν δε και διένειμαν οι ίδιοι την αλληλογραφία, πάντα εντός της περιοχής των στρατοπέδων. Ωστόσο, οι Γερμανοί ποτέ δεν ανακάλυψαν ότι ένας από τους κύριους σκοπούς αυτής της δραστηριότητας ήταν η εξοικονόμηση εσόδων για τα ορφανά και τις χήρες των Πολωνών στρατιωτών. Καθώς η μεταφορά της αλληλογραφίας γινόταν με κάποιο αντίτιμο και χρησιμοποιούνταν ταχυδρόμοι, οι διοικήσεις αυτών των ταχυδρομείων διατηρούσαν λογαριασμούς και έδειχναν στους Γερμανούς ότι κατέβαλλαν μισθούς. Στην πραγματικότητα εργαζόντουσαν δωρεάν και τα έσοδα στέλ-

νονταν λαθραία έξω από τους καταυλισμούς.

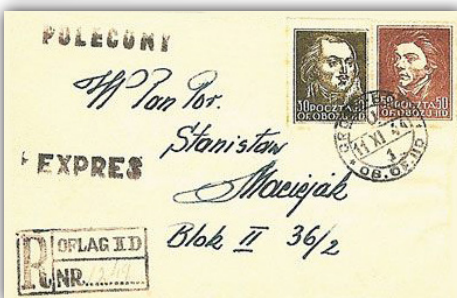
Ενδιαφέρον παρουσιάζει ο τρόπος και τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν. Οι μήτρες των γραμματοσήμων και των μονόφυλλων σκαλίζονταν συνήθως επάνω σε μονοκόμματο ξύλο. Σε μία περίπτωση χρησιμοποιήθηκε μήτρα από χαλκό και σε μία άλλη, μία και μοναδική φορά, χρησιμοποιήθηκε λινογραφία.

Στην αρχή, τα εργαλεία και οι μέθοδοι παραγωγής των γραμματοσήμων ήταν πολύ πρωτόγονα. Χρησιμοποιούσαν ευτελές χαρτί, της πιο απίθανης προέλευσης, όπως τσιγαρόχαρτο, λευκό περιθώριο εφημερίδων, μέχρι και χαρτί τουαλέτας. Για το σκάλισμα του ξύλου χρησιμοποιήσαν καρφιά, για τις μήτρες κομμάτια ξύλο από σκαμνί κουζίνας, και για μελάνια οποιαδήποτε ελαιόχρωμα βρισκόταν διαθέσιμο. Ρόλο σφραγίδας έπαιξαν κατά καιρούς ένα ασημένιο κέρμα, τακούνη από καουτσούκ, γρανάζια ρολογιών! Τέλος, αρκετά γραμματόσημα έφεραν γόμα κατασκευασμένη από πατάτες ή λουλούδια. Αργότερα, το σουηδικό τμήμα της ανθρωπιστικής οργάνωσης YMCA και ο Ερυθρός Σταυρός άρχισαν να τους παρέχουν κάποια κατάλληλα υλικά.

Όλα τα σχέδια των γραμματοσήμων έπρεπε να έχουν την έγκριση των γερμανικών αρχών. Ωστόσο, εκδόθηκαν πολλά γραμματόσημα με πατριωτικά σχέδια και αναμνηστικά επετείων της πολωνικής ιστορίας, καθώς οι Γερμανοί δεν μπορούσαν πάντα να κατανοήσουν το πραγματικό τους νόημα.

Για να γίνει καλύτερα αντιληπτό το πλήθος αυτού του υλικού και το μέγεθος της παραγωγής του, παραθέτουμε στοιχεία από τα τέσσερα στρατόπεδα.

- Το στρατόπεδο του Woldenburg (τώρα Dobiegniew στην Πολωνία) ιδρύθηκε στις 21

Μαΐου 1940, είχε έκταση περίπου 62 στρεμμάτων και ήταν το μεγαλύτερο. Στέγασε πάνω από 7.500 κρατουμένους σε 50 στρατώνες. Αρχίζοντας από τις 4 Απριλίου 1942, εκδόθηκαν συνολικά 43 διαφορετικά γραμματόσημα, 5 μικρά φύλλα και 6 μονόφυλλα. Υπολογίζεται ότι παρήχθησαν συνολικά περίπου 750.000 ταχυδρομικά αντικείμενα.

Το στρατόπεδο έκλεισε στις 25 Ιανουαρίου 1945, λίγο πριν φτάσει ο "Κόκκινος Στρατός", και οι φυλακισμένοι σύρθηκαν στην απάνθρωπη "Todesmärsche" (Πορεία θανάτου). Μεταφέρθηκαν δηλαδή με τρένα σε άλλα απομακρυσμένα στρατόπεδα της Πολωνίας για να μην απελευθερωθούν από του Ρώσους, με συνέπεια πολλές χιλιάδες κρατουμένων να χάσουν τη ζωή τους κατά την διάρκεια της μεταφοράς.

Το στρατόπεδο του Grossborn (τώρα Borne Sulinowo στην Πολωνία) ιδρύθηκε στις 21 Μαΐου 1940 και στέγασε περίπου 5.400 κρατουμένους. Από τις 3 Δεκεμβρίου 1943 μέχρι τις 28 Ιανουαρίου 1945 που έκλεισε εκδόθηκαν 30 διαφορετικά γραμματόσημα, 8 φυλλαράκια και μονόφυλλα. Η συνολική παραγωγή ήταν 200.000 ταχυδρομικά αντικείμενα.

Όπως και το Woldenberg, το στρατόπεδο του Grossborn έκλεισε λόγω της επερχόμε-

νης άφιξης των Ρώσων. Οι έγκλειστοι δεν απέφυγαν και αυτοί το "Todesmärsche".

Η πόλη του Neubrandenburg είχε πολλά στρατόπεδα αιχμαλώτων. Ένα από αυτά ιδρύθηκε για Πολωνούς αξιωματικούς τον Οκτώβριο του 1940 και έκλεισε στις 22 Ιουνίου 1944, αφού οι αιχμάλωτοι μεταφέρθηκαν στο Grossborn. Οι ταχυδρομικές εκδόσεις τους περιορίστηκαν σε 8 διαφορετικά γραμματόσημα και 4 μονόφυλλα, αρχίζοντας από τις 23 Ιανουαρίου 1944.

Τέλος, το γερμανικό στρατόπεδο του Murnau άνοιξε στις 25 Σεπτεμβρίου 1939 και στέγασε πάνω από 4.700 αιχμαλώτους. Από τις 6 Νοεμβρίου 1942 μέχρι τις 29 Απριλίου 1945 που απελευθερώθηκε από τους Αμερικανούς, εξέδωσε 23 διαφορετικά γραμματόσημα και 7 μονόφυλλα, με σύνολο παραγωγής 29.000 περίπου ταχυδρομικών αντικειμένων.

Το υλικό αυτό, παρά τη μεγάλη ιστορική (και συναισθηματική) σημασία του δεν είναι αξιοποιήσιμο θεματικά, εφόσον καμία ταχυδρομική ή άλλη επίσημη αρχή δεν το ενέκρινε. Χρησιμοποιείται μόνο σε συλλογές σχετικές με τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ιστορίας του ναζισμού κτλ, και πρέπει να συνοδεύεται από σαφείς και λεπτομερείς φιλοτελικές επεξηγήσεις.

Παντελής Λεούσης

Το λάχανο των Βρυξελλών

Το λάχανο των Βρυξελλών (*Brassica oleracea Gemmifera*) είναι μια ποικιλία λάχανου που δεν καλλιεργείται στην Ελλάδα. Προτιμά εύκρατα κλίματα που δεν ξεπερνούν του 25-26 βαθμούς. Είναι πωδές φυτό, οι μασχालιαίοι οφθαλμοί του οποίου σχηματίζουν ωριμάζοντας μικρά κεφαλάκια λάχανου, «μικρογραφίες» του του γνωστού μας λάχανου.

Στοιχεία για το συγκεκριμένο λαχανικό φυτό όπως είναι στην τωρινή του μορφή, αναφέρονται για πρώτη φορά από τα μέσα του 18ου αιώνα στο Βέλγιο. Σημειώνεται επίσης ότι παρόμοιοι τύποι αυτού του λαχανικού είχαν χρησιμοποιηθεί ήδη για καλλιεργητικούς σκοπούς από το Μεσαίωνα.

Είναι φυτό διετές και καταναλώνεται όπως όλα τα άλλα λαχανικά. Το δεύτερο έτος αναπτύσσει ένα μίσχο από λουλούδια που μπορεί να φτάσει το ένα μέτρο σε ύψος. Τα μακριά φύλλα του είναι συμπαγή, στρογγυλεμένα και ελαφρά οδοντωτά, και το χρώμα των λουλουδιών του μοιάζει το μπλε του φθορίου.

Τα μπουμπούκια στις μασχάλες των λουλουδιών σχηματίζουν μικρά μήλα, που αποτελούνται από πολλά επάλληλα και ακατάστατα συναρμολογημένα φύλλα.

Τελικά, σε ένα δυνατό και συμπαγή κεντρικό άξονα αναπτύσσονται 20 έως 75 μικρά λάχανα διαμέτρου περίπου 3 εκατοστών, τοποθετημένα στη βάση των φύλλων.

Η συγκομιδή των λάχανων των Βρυξελλών γίνεται το χειμώνα, τμηματικά, ξεκινώντας από το κάτω μέρος του μίσχου, όπου βρίσκονται τα πιο ώριμα.

Η πρώτη συγκομιδή μπορεί να γίνει 85 έως 95 ημέρες από τη φύτευση.

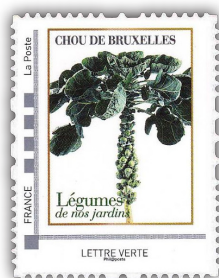
Τον 18^ο αιώνα παρατηρήθηκε μεγάλη ανάπτυξη καλλιέργειας λαχανικών στα περίχωρα των Βρυξελλών, κυρίως στον σημερινό δήμο του Σεν Ζιλ (Saint-Gilles), τόσο χάρη στα αποστραγγιστικά έργα εκείνης της περιόδου που δημιούργησαν νέες καλλιεργήσιμες εκτάσεις, όσο και στην ανάγκη μεγαλύτερης παραγωγής λόγω της μεγάλης αύξησης του πληθυσμού των Βρυξελλών.

Φαίνεται ότι περίπου το 1685, οι αγρότες του Σεν Ζιλ δημιούργησαν αυτό το νέο υβριδικό λάχανο που αναπτύχθηκε κατακόρυφα, αντί επίπεδα όπως με το κοινό μας λάχανο. Με αυτό τον τρόπο, η μικρή διαθέσιμη καλλιεργήσιμη περιοχή εξαιτίας της συνεχούς επέκτασης της πόλης και του πληθυσμού της, κατέστη κερδοφόρα.

Αυτή η νέα καλλιέργεια κατέλαβε γρήγορα τις περισσότερες εκτάσεις του Σεν Ζιλ και του έδωσε το ψευδώνυμο «Kuulkappers» (λαχανοκόφτες).

Το λάχανο των Βρυξελλών εισήχθη στη Γαλλία το 1815 και στην Αγγλία το 1884.

Λ. Τ.

Διακρίνεται ο μακρύς κεντρικός άξονας πάνω στον οποίο αναπτύσσονται λάχανα 3 περίπου εκατοστών.

Βελγικό τευχίδιο γραμματοσήμων με διαφήμιση βερνικιών, αλλά και διεύθυνση «Οδός λάχανων, Βρυξέλλες»!

Το γνωστό μας γαϊδούρι (*Equus asinus* ή *Equus africanus asinus*) είναι η εξημερωμένη μορφή του Άγριου Γαϊδάρου της Αφρικής, που εξημερώθηκε στην κοιλάδα του Νείλου γύρω στο 5000 π.Χ. και χρησιμοποιείται από πολύ παλιά για τη μεταφορά ατόμων και αγαθών.

Από γενετικές μελέτες που έκαναν ερευνητές το 2004, διαφάνηκε ότι οι πρώτες εξημερώσεις γαϊδουριών πραγματοποιήθηκαν στη Νουβία (*Equus africanus africanus*) και στη Σομαλία (*Equus africanus somaliensis*). Το 2007, στα λείψανα γαϊδουριού που βρέθηκαν σε αιγυπτιακό τάφο στην Άβυδο, φάνηκαν χαρακτηριστικές παραμορφώσεις του σκελετού από την χρήση του ως ζώου μεταφοράς. Παραμορφώσεις που δεν υπάρχουν στα άγρια γαϊδούρια.

Προς το τέλος της τέταρτης χιλιετίας

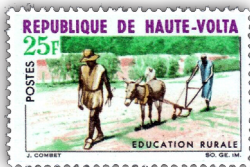
π.Χ., η παρουσία του γαϊδουριού εκτείνεται σε όλη τη Νοτιοδυτική Ασία, με κύριο κέντρο εκτροφής του τη Μεσοποταμία (γύρω στο 1800 π.Χ.). Η εκτροφή μεγάλων λευκών γαϊδουριών ικανών να δεχθούν αναβάτη έκανε τη Δαμασκό διάσημη, ενώ οι Σύριοι κτηνοτρόφοι έχουν αναπτύξει τουλάχιστον τρεις νέες φυλές. Τα ζώα μιάς από αυτές ήταν ιδιαίτερα δημοφιλή στις γυναίκες λόγω του ήπιου βαδίσματός τους. Φυλές γαϊδουριών ανέπτυξε επίσης και η Αραβία.

Ο ξάδελφος του γαϊδάρου, ο ονάγρος, εξημερώθηκε και αυτός την ίδια περίοδο στη Μεσοποταμία, αλλά η χρήση του στη συνέχεια σταμάτησε απότομα. Σήμερα βρίσκεται και πάλι στην άγρια φύση του Τουρκμενιστάν, του Ιράν και του Πακιστάν.

Κατά τη δεύτερη χιλιετία π.Χ. ο γαϊδαρος εισήχθη στην Ευ-

Ο γαϊδαρος χρησιμοποιείται για τη μεταφορά φορτίων στη ράχη...

Μεταφέρει επίσης υγρά σε βαρέλια, σέρνει το άροτρο...

...χρησιμοποιείται ως "Ντάτσουν" (!), για την άντληση νερού, στο άλεσμα καλαμποκιού, αλλά και για τη μεταφορά ταχυδρόμου και ταχυδρομείου.

ρώπη, πιθανώς παράλληλα με την αμπελοργία, καθώς στην ελληνική μυθολογία ήταν συνδεδεμένος με τον Δίονυσο, το θεό του κρασιού. Οι Έλληνες δίδωσαν την τέχνη του κρασιού και το γαϊδούρι στις αποικίες τους σε όλη τη Μεσόγειο, από τις ακτές της Ιωνίας μέχρι τις Ηράκλειες Στήλες (Γιβραλτάρ). Οι περιοχές της Ιταλίας, της Γαλλίας και της Ισπανίας κλπ. γνώρισαν το γαϊδούρι και την αμπελοργία από τους Έλληνες

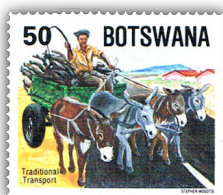
Οι Ρωμαίοι θα συνεχίσουν να διαδίδουν την εκτροφή του γαϊδουριού σε όλη την αυτοκρατορία τους. Ήταν αυτοί που εισήγαγαν τα πρώτα γαϊδούρια στη Βρετανία.

Μέχρι τον Μεσαίωνα, ωστόσο, ο πληθυσμός των γαϊδουριών παραμένει κυρίως στη λεκάνη της κεντρικής Μεσογείου. Στη Βόρεια Ευρώπη εισήχθη αργότερα, όπου κατάφερε να προσαρμοστεί στα κρύα του βορρά, παρά τη φύση του.

Στην Αμερική, τα πρώτα γαϊδουράκια έφθασαν επάνω στα πλοία του δεύτερου ταξιδιού του Χριστόφορου Κολόμβου. Αρχεία της εποχής αναφέρουν ότι ήταν τέσσερα αρσενικά και δύο θηλυκά. Η παρουσία αυτών των έξι εξασφάλισε την αναπαραγωγή τους, αλλά και την παραγωγή μουλαριών για τις αποστολές των κατακτητών στην ηπειρωτική

Δεν λείπει ούτε από τα πανηγύρια!

Και όταν χρειαστεί, συνεργάζεται με ομοίους του ακόμα και σε "τέθριπες" (τετράρονες;) ζευγείς!

Το γαϊδουράκι σχετίζεται με ένα γεγονός από τα συγκινητικότερα του Α' Π. Π., όταν ένας Αυστραλός στρατιώτης μετέφερε και διέσωσε με τη βοήθεια του ζώου δεκάδες τραυματίες από το πεδίο της μάχης.

... έχει επίσης απασχολήσει και τις εικαστικές τέχνες (Μονόφυλλο Κίνας).

χώρα.

Πιθανολογείται ότι τα πρώτα γαϊδουράκια της Βόρειας Αμερικής στάλθηκαν στο Μεξικό το Δεκέμβρη του 1528, από τον Juan de Zumarraga, τον πρώτο επίσκοπο του Μεξικού. Στις Ηνωμένες Πολιτείες έφθασαν διασχίζοντας τον Ρίο Γκράντε με τον Juan de Oñate το Απρίλιο 1598. Ωστόσο, η μεγάλη εξάπλωσή τους στη Βόρεια Αμερική παρατηρήθηκε το 19ο αιώνα, με τη «μανία του χρυσού». Ο γάιδαρος έγινε ο απαραίτητος σύντροφος για τους χρυσοθήρες.

Στην Ευρώπη, ο γάιδαρος και το μουλάρι χρησιμοποιήθηκαν ευρέως μέχρι την επαύριο του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Η άφιξη της μηχανοκίνησης και η έλευση των ελκυστήρων οδήγησαν σε πολύ σημαντική μείωση του αριθμού τους.

Σε σύγκριση με το άλογο, ο γάιδαρος έχει τα δικά του μορφολογικά χαρακτηριστικά που το διαφοροποιούν από τον ξάδερφό του. με εύκολα αναγνωρίσιμο τα μακριά αυτιά που του προσφέρουν μια ιδιαίτερα καλή ακοή, ενώ διαθέτει ευρύ πεδίο όρασης και άριστη αίσθηση οσμής.

Επί αιώνες, το γαϊδούρι υπηρετεί τον άνθρωπο ως ζώο μεταφοράς και γεωργικό εργαλείο, συμβάλ-

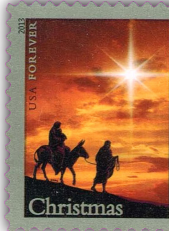
λοντας στην αύξηση της παραγωγής, την και να τρέξει λίγο μετά τη γέννηση.

επέκταση του εμπορίου και την διάδοση των πολιτισμών σε μεγάλες περιοχές. Όλα αυτά με χαμηλότερο κόστος από το άλογο, κυρίως επειδή ικανοποιείται με λιγότερη τροφή. Αυτός είναι και ο λόγος που το προτιμούν από το άλογο οι φτωχότεροι αγρότες και γι' αυτό του έχει αποδοθεί το προσωνύμιο «άλογο του φτωχού».

Άλλο χαρακτηριστικό του γαϊδουριού είναι ότι μπορεί να ζευγαρώσει με άλλα ιπποειδή και να δημιουργήσει υβρίδια, όπως γίνεται με τη διασταύρωσή του με φοράδα για τη δημιουργία του μουλαριού. Η κύηση, σε κάθε περίπτωση, διαρκεί 12 μήνες και γεννιέται ένα νεαρό ζώο ικανό να σηκωθεί

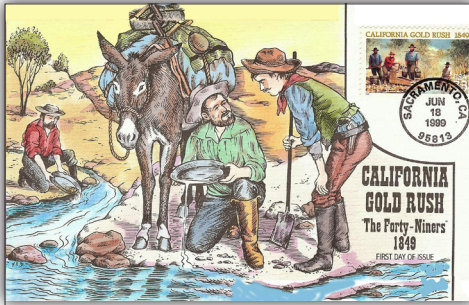

Ο γάιδαριος ήταν παρών στη φάτνη, αλλά ήταν και αυτός που μετέφερε το Χριστό στην Αίγυπτο.

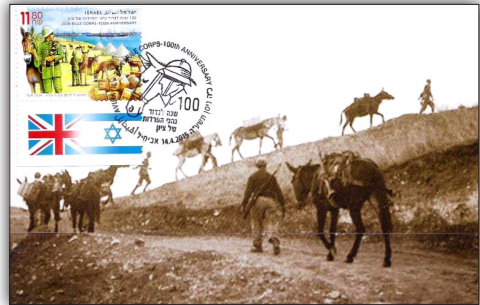

Αυτό το αξιαγάπητο (και πολύπαθο) ζώο έχει χρησιμοποιηθεί πολύ νωρίς ως σύμβολο. Η παρουσία του βρίσκεται στους μύθους, τους θρύλους, τη θρησκεία και σε όλες τις μορφές τέχνης. Ο «κυρ Μέντιος» των σχολικών «αναγνωστικών» των παιδικών μας χρόνων, παρουσιάζει ένα από τα πιο συνηθισμένα ζώα της αγροτικής αυλής, τόσο για την μεγάλη προσφορά του όσο και για τον ήπιο χαρακτήρα του. Εάν προσωποποιεί την ηλιθιότητα, την «ακολασία» και το πείσμα, είναι ταυτόχρονα παράδειγμα ταπεινότητας και υπομονής.

Παντελής Λεούσης

Τα χρόνια της "μανίας του χρυσού", ο γάιδαριος ήταν απαραίτητος σύντροφος των χρυσοθήρων.

Μαζί με τα ξαδέλφια του, το άλογο και το μουλάρι, πρόσφεραν ακτιμήτες υπηρεσίες στους εθνικούς αγώνες

"Κυνήλατες" άμαξες!

Σε προηγούμενο τεύχος μας δημοσιεύσαμε μια σειρά από γαλλικά καρτ-ποστάλ με εικόνες σκύλων που έσυραν μικρά κάρα φορτωμένα με διάφορα εμπορεύματα, συχνά και το ίδιο το αφεντικό τους. Η πρακτική αυτή ίσχυε και στο Βέλγιο και σε άλλες χώρες της Ευρώπης, όπως τεκμηριώνεται στο εικονιζόμενο γραμματόσημο. Κυκλοφόρησε με την ευκαιρία της μεγάλης διεθνούς θεματικής έκθεσης "THEMABELGA 1975", και απεικονίζει την γαλατού σε μία στιγμή που δίνει την ευκαιρία στο σκύλο-υποζύγιο να πάρει μίαν ανάσα!

«Η πορεία στην Ουάσιγκτον για την απασχόληση και την ελευθερία»

Έτσι ονομάστηκε μία πολιτική διαδήλωση που πραγματοποιήθηκε στην Ουάσιγκτον στις 28 Αυγούστου 1963, στα πλαίσια της οποίας ο **Μάρτιν Λούθερ Κινγκ** εκφώνησε, συμβολικά μπροστά στο μνημείο του Λίνκολν, τον ιστορικό λόγο *I have a dream* (έχω ένα όνειρο).

Η πορεία διοργανώθηκε από μια ομάδα υπερασπιστών των πολιτικών δικαιωμάτων, συνδικάτα και θρησκευτικές οργανώσεις. Ο αριθμός αυτών που συμμετείχαν εκτιμάται μεταξύ 200.000 και 300.000 ατόμων. Περίπου το 80% από αυτούς ήταν Αφροαμερικανοί και το 20% λευκοί ή άλλων εθνοτικών ομάδων.

Θεωρείται ότι η μεγαλειώδης αυτή πορεία και η τεράστια επιτυχία της είχαν σαν αποτέλεσμα την ψήφιση του Νόμου για τα Πολιτικά Δικαιώματα του 1964 (*Civil Rights Act*) και του Νόμου περί Εκλογικών Δικαιωμάτων του 1965 (*Voting Rights Act*).

Κύριοι οργανωτές της πορείας ήταν, μεταξύ άλλων, ο **Μάρτιν Λούθερ Κινγκ**, ο **Asa Philip Randolph**, ιδρυτής του πρώτου συνδικάτου μαύρων, ο **Bayard Rustin** που είχε οργανώσει την Ημέρα της Συμφι-

λίωσης το 1947, και ο **Roy Wilkins**, πρόεδρος της Εθνικής Ένωσης για την πρόοδο των Εγχρώμων (NAACP).

Η πορεία άρχισε από το μνημείο του Ουάσιγκτον και τελείωσε στο Lincoln Memorial. Το πρόγραμμα περιλάμβανε ομιλίες και μουσική. Μίλησαν έξι ηγέτες οργανώσεων πολιτικών δικαιωμάτων, ηγέτες της καθολικής, προτεσταντικής και ισραηλιτικής εκκλησίας, ένας συνδικαλιστής ηγέτης και η **Ζοζεφίνα Μπέικερ**, η μόνη γυναίκα ομιλήτρια. Αναγνώστηκε επίσης και η ομιλία ενός φυλακισμένου αγρότη.

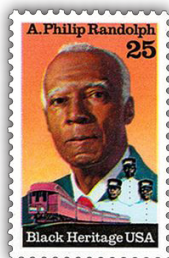
Ο **Μπομπ Ντίλαν** ερμήνευσε πολλά τραγούδια του. Μεταξύ άλλων και το *Only a Pawn in Their Game* (Μόνο ένα πιόνι στο παιχνίδι τους), που αναφέρεται στο φυλετικό μίσος των λευκών του Νότου, αυτό που οδήγησε το 1963 στη δολοφονία του αγωνιστή για τα ανθρωπίνια δικαιώματα Μέντγκαρ Έβερς.

Μεταξύ αυτών που έλαβαν μέρος στο καλλιτεχνικό πρόγραμμα ήταν και η Τζόαν Μπαέζ. Η πορεία και οι ομιλίες καλύφθηκαν ευρέως από τα αμερικανικά και διεθνή μέσα ενημέρωσης.

Π. Λ.

Ο Λούθηρ Κινγκ με φόντο την πορεία

Κάρτα Μάξιμουμ για την επέτειο της Πορείας του 1963, που απέσπασε βραβείο σε διεθνή διαγωνισμό ΚΜ.

Ο Βενιαμίν Φραγκλίνος (1706–1790) ήταν ένας από τους εθνοπατέρες των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής. Αξιόλογα πολυμαθής, ήταν διακεκριμένος συγγραφέας και τυπογράφος, θεωρητικός της πολιτικής, πολιτικός, επιστήμων, εφευρέτης, κοινωνικός ακτιβιστής, στρατιωτικός και διπλωμάτης.

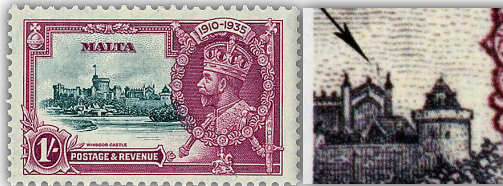
Το πάθος του για έρευνα στην ηλεκτρική ενέργεια τον οδήγησε να δώσει προσοχή σε ένα φαινόμενο που είχε περάσει απαρατήρητο από πολλούς άλλους πριν από αυτόν. Μια μέρα, καθώς πετούσε ένα χαρταετό, ο αετός χτυπήθηκε από κεραυνό και πήρε φωτιά. Αυτό το γεγονός οδήγησε τον έξυπνο ερευνητή να αναρωτηθεί αν υπήρχε τρόπος να προσελκύσει κεραυνούς.

Έδεσε ένα μεταλλικό κλειδί στους χαρταετούς του και συνέχισε να τους πετά σε ημέρες κακοκαιρίας, μέχρι που στις 15 Ιουνίου 1752, κατάφερε αυτό που επιδίωκε: να «συλλάβει» τον πρώτο του κεραυνό. Η ηλεκτρική ενέργεια κατέβηκε μέσω του σπάγκου του

χαρταετού και έφτασε μέχρι το κλειδί. Φάνηκε έτσι ότι είναι δυνατόν να προσελκύει και να οδηγεί τους κεραυνούς με τη βοήθεια μεταλλικών κατασκευών, εμποδίζοντας τον έτσι να χτυπήσει άλλα σημεία.

Κεραυνός. Ένα από τα πολλά φυσικά φαινόμενα που απασχόλησαν τον μεγάλο επιστήμονα.

Ένα από τα λίγα γνωστά «φιλοτελικά» αλεξικέραυνα βρίσκεται επάνω στο Κάστρο του Γουίντισορ.

Ζωγραφική αναπαράσταση της στιγμής που ο αετός του Φραγκλίνου κτυπιέται από κεραυνό.

Ένα χρόνο αργότερα, το 1753, άρχισαν να εγκαθίστανται οι πρώτες μεταλλικές ράβδοι μήκους μεταξύ πέντε και δέκα μέτρων, με χάλκινο ή πλατινένιο άκρο που είναι υλικά υψηλής ηλεκτρικής αγωγιμότητας. Η προοδευτική τους εγκατάσταση σε στέγες στις Ηνωμένες Πολιτείες, και αργότερα στον υπόλοιπο κόσμο, βοήθησε στη διάσωση αμέτρητων ζωών και απέτρεψε πολλές πυρκαγιές.

Η λειτουργία των μεταλλικών ράβδων είναι να μεταφέρουν την ηλεκτρική ενέργεια του κεραυνού στο έδαφος. Εκεί, συνδέονται με μία υπόγεια γραμμή, μέσω της οποίας οδηγούν την ηλεκτρική ενέργεια κάτω από τη γη, όπου απορροφάται, χωρίς να βλάπτει κανέναν.

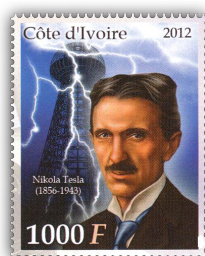
Από το 1753 που ο Φρανκλίνος δημοσιοποίησε την σπουδαία ιδέα του, μέχρι τις μέρες

μας, πέρασαν πολλές κακοκαιρίες, έπεσαν πολλοί κεραυνοί και σώθηκαν πολλές ζωές και περιουσίες. Είναι ενδιαφέρον ωστόσο ότι σχεδόν 300 χρόνια από τότε, υπάρχουν ακόμα πολλά αλεξικέραυνα σε όλο τον κόσμο που συνεχίζουν να χρησιμοποιούνται ακριβώς όπως τα σχεδίασε.

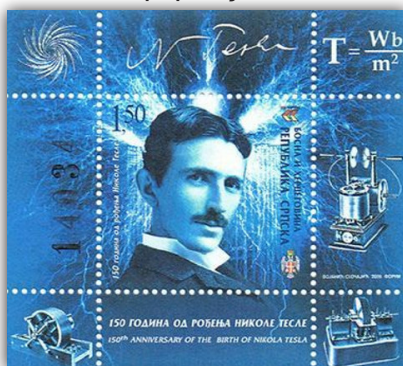
Το 1918, ήρθε η σειρά του Νικόλα Τέσλα να τελειοποιήσει την εφεύρεση του Φρανκλίνου. Του μεγάλου Σέρβου επιστήμονα ο οποίος, μεταξύ πολλών άλλων, ανακάλυψε το εναλλασσόμενο ρεύμα. Ο Τέσλα αντιλήφθηκε ότι το άκρο του αλεξικέραυνο ιονίζει τον αέρα και γι' αυτό τον λόγο προσελκύει τον κεραυνό. Ωστόσο μετατρέπει την ίδια στιγμή τον κυκλοφορούντα αέρα σε αγωγό, ο οποίος θα μπορούσε να προκαλέσει ανεξέλεγκτες ζημιές. Με βάση αυτές τις σκέψεις, δημιούργησε αλεξικέραυνο με ένα σημείο συλλογής και ευρεία βάση, το οποίο απεδείχθη πολύ πιο ασφαλές από το αρχικό.

Αργότερα, ο συνδυασμός νέων υλικών και νέων τεχνολογιών πρόσθεσε περισσότερη πολυπλοκότητα στο αλεξικέραυνο, ειδικά σε δύο κατευθύνσεις:

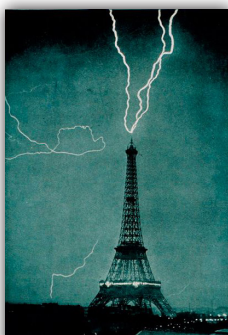
Α'. Απιονίζοντας τα αλεξικέραυνα με ηλεκτροστατικό φορτίο, με σκοπό την εξάλειψη των ηλεκτρικών πεδίων των κατασκευών και εμποδίζοντας έτσι τη δημιουργία αστραπής επάνω τους. Σήμερα, οι περισσότεροι εμπειρογνώμονες θεωρούν ότι δεν έχει αποδειχθεί η αποτελεσματικότητα αυτής της μεθόδου.

Ο Τέσλα, το αλεξικέραυνο και μερικές ακόμα από τις πολλές εφευρέσεις του.

Prokop Diviš. Λέγεται ότι κατασκεύασε και αυτός αλεξικέραυνο.

Η ιστορική φωτογραφία του M. G. Lorré.

Β'. Αλεξικέραυνα με συσκευή εκκένωσης, που μετρούν τα ηλεκτροστατικά φορτία των νεφών, προβλέποντας έτσι πότε θα δημιουργηθεί ένας κεραυνός. Όταν τον ανιχνεύσουν, εκτοξεύουν έναν ηλεκτρομαγνητικό παλμό προς τα πάνω, με σκοπό τη σύλληψη του κεραυνού από απόσταση. Με αυτόν τον τρόπο, οδηγούμενος προς τις ράβδους του αλεξικέραυνο, οι πιθανές ζημιές από τον κεραυνό μειώνονται.

Έχει υποστηριχθεί ότι ένας Βοημός, ο Prokop Diviš κατασκεύασε στις 15 Ιουνίου 1754 αλεξικέραυνο, ανεξάρτητα από την εφεύρεση του Βενιαμίν Φραγκλίνου. Ωστόσο αυτό δεν αναγνωρίστηκε ποτέ από τους ιστορικούς.

Αξίζει εδώ να αναφερθεί ότι ο Πύργος του Άιφελ σχεδιάστηκε ως ένα γιγάντιο αλεξικέραυνο. Στην πραγματικότητα σχεδιάστηκε ως εργαστήριο για όλους τους τύπους επιστημονικής έρευνας, και ειδικότερα για τη δοκιμή θεωριών σχετικών με την ηλεκτρική ενέργεια και τη μετεωρολογία. Αυτό το τεράστιο αλεξικέραυνο ύψους άνω των 325 μέτρων, δέχεται κατά μέσο όρο 5 κεραυνούς το χρόνο.

Το 1902, για πρώτη φορά, ο φωτογράφος M.G. Lorré απθανάτισε τη στιγμή κατά την οποία η καταιγίδα έγινε το έμβλημα του Παρισιού.

«Ο κεραυνός εφευρέθηκε από τον Benjamin Franklin, αλλά τελειοποιήθηκε αποφασιστικά από τον Nikola Tesla.»

Παντελής Λεούσης

Nicholas Winton Ο σωτήρας 669 παιδιών

Ο Nicholas Winton γεννήθηκε στο Λονδίνο το 1909. Αν και οι γονείς του είχαν γερμανικό-Εβραϊκή καταγωγή, βαφτίστηκε Χριστιανός. Το πραγματικό όνομα της οικογένειας ήταν Wertheimer. Το άλλαξαν όμως σε Winton για να ακούγεται περισσότερο ως Βρετανικό.

Με τη συμφωνία του Μονάχου της 29ης Σεπτεμβρίου 1938, η Τσεχοσλοβακία παραχώρησε στη ναζιστική Γερμανία τα γερμανόφωνα εδάφη της, γνωστά ως Σουδητία. Με την προσάρτηση των περιοχών αυτών, ο εβραϊκός πληθυσμός αισθάνθηκε άμεσα τη ναζιστική απειλή. Οι αντισημιτικοί νόμοι που θεσπίστηκαν στη Γερμανία άρχισαν γρήγορα να εφαρμόζονται και στη Σουδητία. Νόμοι που απογύμνωναν τους Εβραίους από τα δικαιώματά τους. Γι' αυτό, και για να αποφύγουν τις ναζιστικές διώξεις, άρχισαν αμέσως τις προσπάθειες μεταναστεύσης.

Το Δεκέμβριο του 1938, ο Winton σχεδίαζε ένα ταξίδι για σκι στην Ελβετία, αλλά ένας Άγγλος φίλος του, ο Martin Blake, του ζήτησε να επισκεφθεί την Πράγα για να τον συνδράμει σε κάποιο πρόβλημα. Αυτό το απροσδόκητο ταξίδι όχι μόνο θα επηρέαζε αποφασιστικά τη ζωή του Winton, αλλά έμελλε να αλλάξει και τη ζωή εκατοντάδων παιδιών Εβραίων και των οικογενειών τους στην Τσεχοσλοβακία.

Ο Winton δεν λειπούργησε μόνος. Ο Blake βρισκόταν στην Τσεχοσλοβακία ως συνεργάτης της Βρετανικής Επιτροπής για τους Τσέχους Πρόσφυγες. Η Επιτροπή ιδρύθηκε το Οκτωβρίου 1938 για να βοηθήσει τους πρόσφυγες των προσαρτημένων περιοχών της Σουδητίας. Στην Πράγα, ο Winton επισκέφθηκε στρατόπεδα αυτών

των προσφύγων και είδε από πρώτο χέρι τις συνθήκες κάτω από τις οποίες ζούσαν. Γι' αυτό από το Δεκέμβριο του 1938 αποφασίστηκε ολοκληρωτικά στη μεταφορά των προσφυγόπουλων από την Τσεχοσλοβακία προς την Μεγάλη Βρετανία.

Όπως ήδη γινόταν στη Γερμανία και την Αυστρία, χιλιάδες Εβραίοι γονείς στέκονταν στην ουρά του ξενοδοχείου ΠΡΑΓΑ και αργότερα σε ευρύτερο χώρο, για να παραδώσουν τα παιδιά τους και να μεταφερθούν στην ασφάλεια της Μεγάλης Βρετανίας.

Η πρώτη μεταφορά από Πράγα προς τη Βρετανία έγινε στις 14 Μαρτίου 1939, και η τελευταία, 68 παιδιών, στις 2 Αυγούστου 1939. Μία ακόμα προγραμματισμένη για το Σεπτέμβριο δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ γιατί κηρύχθηκε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος.

Ο Winton, μόλις επέστρεψε στο Λονδίνο συνάντησε τα παιδιά που είχε στείλει εκεί και αμέσως ασχολήθηκε με την εξεύρεση πόρων για την ολοκλήρωση της επιχείρησης διάσωσης και την αναζήτηση πρόθυμων οικογενειών που θα τα αναλάμβαναν. Στο μεταξύ, δεν είχε μιλήσει σε κανέναν γι' αυτές του τις ενέργειες. Ούτε καν στη σύζυγό του. Όλες τις σημειώσεις με τα στοιχεία και τις φωτογραφίες των παιδιών τις διατηρούσε κρυμμένες σε χώρο εκτός σπιτιού, μέχρι που τα ανακάλυψε τυχαία η γυναίκα του στα τέλη του 1988.

Αυτή την χρονική περίοδο υπήρξε αυξανόμενο ενδιαφέρον για τις «Kindertransports» (μεταφορές παιδιών), καθώς τα «παιδιά» άρχισαν να οργανώνουν τις πρώτες τους συγκεντρώσεις. Μέχρι τότε το ερώτημα παρέμενε ακόμα αναπάντητο: Ποιος τα είχε διασώσει;

Ο Ν. Γουίντον έσωσε τις ζωές 669 παιδιών.

Στο βάθος διακρίνονται παιδιά στο σταθμό του τρένου.

Το «μυστικό» λύθηκε κατά τη διάρκεια μιας επιτυχημένης τηλεοπτικής εκπομπής του BBC με τίτλο «That's Life» (1988). Ο πανέξυπνος παραγωγός της εκπομπής κάλεσε τον Winton και πολλά από τα 669 παιδιά (ήδη ενήλικες) που ο Winton είχε διασώσει χωρίς να του φανερώσει το λόγο της πρόσκλησης. Κάποια στιγμή, ο οικοδεσπότης της εκπομπής άρχισε να αναφέρεται στο ιστορικό γεγονός της διάσωσης των παιδιών της Τσεχίας το 1939 ενώ, ταυτόχρονα, ο τηλεοπτικός φακός εστίασε στο κοινό. Τότε όλοι σηκώθηκαν όρθιοι και τους παρουσιάστηκε ο Winton. Ήταν η πρώτη φορά που αντίκριζαν τον άνθρωπο που τους είχε σώσει τη ζωή.

Πολλές οι τιμές που αποδόθηκαν στον Winton όταν έγινε γνωστή η δράση του: Επίτιμος δημότης της Πράγας, «Sir» από τη βασίλισσα Ελισάβετ Β' (2002), «Βρετανός ήρωας του Ολοκαυτώματος» από τη βρετανική κυβέρνηση (2010), άγαλμα αφιερωμένο σ' αυτόν έξω από τον Κεντρικό Σιδηροδρομικό Σταθμό

της Πράγας (2009), άγαλμα στο Λονδίνο, και πολλές άλλες.

Την 1η Σεπτεμβρίου 2009 ένα ειδικό τρένο έφυγε από το Λονδίνο για την Πράγα, κάνοντας την ίδια διαδρομή του «Kindertransport». Ο Winton, μαζί με τους επιζώντες και τις οικογένειές τους πραγματοποίησαν το ίδιο ταξίδι που είχαν κάνει το 1939. Ήταν η 70η επέτειος από την τελευταία μεταφορά

παιδιών από την Τσεχία. Ωστόσο, υπήρξαν πολλά άλλα παιδιά που δεν πρόλαβαν να χρησιμοποιήσουν αυτό το τρένο το 1939. Κηρύχτηκε ο πόλεμος, όλες οι μεταφορές από την Πράγα σταμάτησαν και τα περισσότερα κατέληξαν με τους

Ο Γουίντον σε Φάκελο Ημέρας Κυκλοφορίας. Απεικονίζει το άγαλμα που έχει ανεγερθεί στη μνήμη του στο σταθμό της Πράγας, φέρει τον τίτλο Kindertransport (Μεταφορά παιδιών), καθώς και σύντομο ιστορικό της δράσης του.

γονείς τους στα κρεματόρια.

Ο Sir Nicholas Winton απεβίωσε ην 1η Ιουλίου 2015 σε ηλικία 106 ετών. Ο κόσμος θα τον θυμάται πάντα για τη σπουδαία ανθρωπιστική του δράση.

Π.Λ.

Εικόνα από το μέλλον ή και του παρόντος;

ΟΙ ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

α) ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

ΕΛΛΑΔΑΣ

• Στις 31 Ιουλίου 2020 κυκλοφόρησε η αναμνηστική σειρά **"100 χρόνια από το θάνατο του Ίωνα Δραγούμη"**, αποτελούμενη από ένα γραμματόσημο σε 500.000 τεμάχια και ένα φεγιέ σε 20.000, συνολικής ονομαστικής αξίας € 4.00 (2 + 2). Κυκλοφόρησαν επίσης 4.000 ΦΠΗΚ με το γραμματόσημο προς € 3.20 και 4.000 ΦΠΗΚ με το φεγιέ προς € 3.50, καθώς και 500 λευκώματα σειράς προς € 15.00 έκαστο.

Ι. Δραγούμης
100 ΧΡΟΝΙΑ
από τον θάνατό του
ΑΘΗΝΑΙ 31.07.2020

• Στις 20 Ιουλίου 2020 κυκλοφόρησε η αναμνηστική σειρά **"EUROMED, Παραδοσιακή γαστρονομία της Μεσογείου"**, αποτελούμενη από 4 γραμματόσημα σε 100.000 πλήρεις σειρές και ένα φεγιέ σε 5.000 τεμάχια προς € 6.40 έκαστο.

Κυκλοφόρησαν επίσης 4.000 διπλοί ΦΠΗΚ προς € 9.50 το σετ, 500 λευκώματα σειράς προς € 19.00 έκαστο και 5.000 τευχίδια με τα τέσσερα γραμματόσημα ενωμένα και με διάτρηση μόνο στην κάθετη διάσταση, προς € 6,40 ανά τεμάχιο.

Παραδοσιακή
Γαστρονομία
της Μεσογείου
ΑΘΗΝΑΙ 20.07.2020

• Στις 22 Σεπτεμβρίου 2020 κυκλοφόρησε η αναμνηστική σειρά με τίτλο **"2500 Χρόνια από τη Ναυμαχία της Σαλαμίνας"**, αποτελούμενη από 4 γραμματόσημα συνολικής ονομαστικής αξίας € 4.90, σε 500.000 πλήρεις σειρές, και δύο φεγιά σε 25.000 τεμάχια έκαστο.

Κυκλοφόρησαν επίσης 4.000 διπλοί ΦΠΗΚ προς € 7.30 και 4.000 επίσης διπλοί ΦΠΗΚ με το φεγιά προς € 7.60, 500 λευκώματα σειράς προς € 25.00, και 300 σειρές (300Χ4) Κάρτες Μάξιμουμ προς € 6.40 η σειρά.

ΚΥΠΡΟΥ

• Στις 9 Ιουλίου 2020 κυκλοφόρησε επίσης η αναμνηστική σειρά με τίτλο **"EUROMED 2020, Παραδοσιακή Γαστρονομία της Μεσογείου"**, αποτελούμενη από 1 γραμματόσημο ονομαστικής αξίας € 0.64, σε 90.000 σειρές και 5.000 ΦΠΗΚ προς € 0.99 έκαστος.

• Στις 9 Ιουλίου 2020 κυκλοφόρησε η αναμνηστική σειρά με τίτλο **"Επέτειοι & Γεγονότα"**, αποτελούμενη από 3 γραμματόσημα συνολικής ονομαστικής αξίας € 1.16, σε 90.000 πλήρεις σειρές και σε δύο ενότητες. Η μία για τα 65 Χρόνια Απελευθερωτικού

Αγώνα ΕΟΚΑ (2 αξίες) και η άλλη για τα 60 Χρόνια Ομοσπονδίας Εργατών και Βιομηχάνων (ΟΕΒ). Κυκλοφόρησαν επίσης 5.000 ΦΠΗΚ από κάθε ενότητα, προς € 1.17 και 0.71 έκαστος, αντίστοιχα.

• Στις 17 Σεπτεμβρίου 2020 κυκλοφόρησε η αναμνηστική σειρά με τίτλο **"Προσωπικότητες της Κύπρου"**, αποτελούμενη από 3 γραμματόσημο ονομαστικής αξίας € 1.02, σε 90.000 σειρές και 5.000 ΦΠΗΚ προς € 1.54 έκαστος.

β) ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΕΣ ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ

ΕΛΛΑΔΑΣ

• Με την ευκαιρία της NATIONAL FITNESS DAY, χρησιμοποιήθηκε στις 28 Σεπτεμβρίου 2020 η εικονιζόμενη σφραγίδα.

• Την ίδια ημέρα, και με την ευκαιρία του 35ου Συνεδρίου της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Σωματείων Ταχυδρομικών (Π.Ο.Σ.Τ.), χρησιμοποιήθηκε η εικονιζόμενη αναμνηστική σφραγίδα.

ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΑ ΝΕΑ

• Κατά την συνεδρίαση στις 27/06/2020, το νέο Διοικητικό Συμβούλιο της Φιλοτελικής Εταιρείας Πατρών συστάθηκε σε σώμα ως εξής: Φαρμάκης Ηλίας Πρόεδρος, Βουτσινάς Ελευθέριος Αντιπρόεδρος, Παπανικολάου Νικόλαος Γ. Γραμματέας, Τσέλος Σπήλιος Ταμίας, και οι Σιδέρης Σπύρος, Λυμπεράτος Αναστάσιος και Σκαρτσάρης Δημήτριος Μέλη.

• Στις 3 Ιουλίου 2020 έφυγε από τη ζωή ο διεθνούς φήμης Ελβετο-εβραϊός φιλοτελιστής Manfred Bergman (1928-2020). Ο εκλιπών ήταν πολυβραβευμένος εκθέτης, από το 1977 μέλος της Επιτροπής Θεματικού Φιλοτελισμού της FIP, διεθνής κριτής και συν-διαμορφωτής των θεματικών εκθεσιακών κανόνων, με συμμετοχές σε πολλά διεθνή συνέδρια, μεταξύ των οποίων και σε εκείνο της BALKANPHILA του 1989, της Θεσσαλονίκης. Ο Bergman ήταν και ένας από τους κριτές στην OLYMPHILEX 2004 της Αθήνας.

• Στις 10 Σεπτεμβρίου 2020 ο ελληνικός φιλοτελισμός υπέστη μία σοβαρή απώλεια. Έφυγε για το μακρύ ταξίδι ο Νεοκλής Ζαφειρακόπουλος (γεν. στις 6.05.1945) ένας από τους βαθύτερους γνώστες του ελληνικού γραμματοσήμου. Ο Ζαφειρακόπουλος ήταν πολυβραβευμένος διεθνής εκθέτης, διεθνής κριτής, επί πολλές δεκαετίες μέλος του ΔΣ της Ελληνικής Φιλοτελικής Εταιρείας και πανταχού παρών στα ελληνικά φιλοτελικά πράγματα. Για την προσφορά του στο φιλοτελισμό και για το συγγραφικό του έργο η Εταιρεία του τον τίμησε το 2017 με το Μετάλλιο της ΕΦΕ. Θερμά συλλυπητήρια στους δικούς του και στην αδελφή εταιρεία.

• Το **"Ξυράφια για το ξύρισμα"** είναι ένα ακόμη άρθρο του Θεματικού Φιλοτελιστή που ο φιλοτελικός σύλλογος του Κάλιαρι της Ιταλίας αναδημοσίευσε στο διαδικτυακό περιοδικό του. (<http://assfilatelicaagliari.altervista.org/la-storia-del-rasoio-francobolli-ci-ricordano/>).